

गोमंतक मराठा समाज, गोवा

वर्ष ४५ वे

क्रमांक २६३

जून २०२०

गोमंतक मराठा समाज, गोवा

केंद्रिय कार्यकारी समिती २०२०-२३

श्री. आनंद घ. वाघमेरकर

अध्यक्ष

मो.: ९८२३०३५१५१

श्री. विनोद प्र. जांबावलीकर

उपाध्यक्ष

मो.: ९८२३६९५५७४

श्री. मंगेश भि. कुंडईकर

चिटणीस

मो.: ९८२२१२९८९४

श्री. सतिश अ. पैंगिणकर

संयुक्त चिटणीस

मो.: ९४२३१८०५२५

खजिनदार

मो.: ७८७५३४५६७६

सौ. उत्कर्षा उ. बाणस्तारकर

सदस्य

मो.: ९०९६६९९४०९

डॉ. हर्षा रा. नाईक

सदस्य

मो.: ९५५२८७६५७८

श्री. लक्ष्मीकांत एस. नाईक

सदस्य

मो.: ९९२३९२२२१२

श्री. सुनिल एस. फाटपैकर

सदस्य

मो.: ९९२९०९६९४८

श्री. जितेंद्र ना. शिरगावळकर

स्विकृत सदस्य

मो.: ७७२०९७३९६५

गोमंतक मराठा समाज - गोवा

स्थापना : ८/५/१९२५
नोंदणी क्रं. २४/१९६४

त्रैमासिक मुख्यपत्रिका

एप्रिल २०२० - जून २०२०

स्व. भाक्तसाहेब बांदोडकर

४७व्या पुण्यतिथी निमित्त

कृतज्ञतापूर्वक आदरांजली

१२ आँगस्ट २०२०

संपादकीय

श्री. नितीन कोसगांवकर

ज्येष्ठ पत्रकार तथा कलाकार

Mob.: 9422443518

गोमंतक मराठा समाज संस्थेची नवीन कार्यकारिणी श्री. आनंद वाघुर्मोरेर यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यरत झाली अन् संस्थेच्या मुख्यपत्राचा संपादक म्हणून माझ्यावर जबाबदारी सोपविल्यानंतर संपादकीयाच्या माध्यमातून माझ्या समाज बांधव व भगिनीपर्यंत संवाद साधण्याची संधी मला प्राप्त झाली आहे, याचा मनस्वी आनंद आहे. त्याबदल नुतन कार्यकारी मंडळाचे अध्यक्ष आनंद वाघुर्मोरेर, सचिव मोंश कुंडईकर व इतर पदाधिकाऱ्यांचा भी आभारी आहे.

नुतन कार्यकारी मंडळातील पदाधिकारी हे अनेक वर्ष सार्वजनिक कार्यात वावरत आले असल्याने व नामवंत संस्थावर त्यांनी काम केले असल्याने समाजाचे कार्य ते निश्चितच पुढे नेतील व भूतपूर्व कार्यकारी मंडळाचे चांगले उपक्रम उत्कृष्टपणे राबवतील याबदल खात्री आहे. नवीन कार्यकारी मंडळाता समस्त समाज बांधवांतर्फे शुभेच्छा देऊया.

आपल्या समाज संस्थेच्या धुरिणांनी प्रतिकूल परिस्थितीवर मात करून ही संस्था उभी केली व या संस्थेची आणि पर्यायाने समाज बांधवांची मान उंचावली. दूरुदृष्टीने त्यांनी त्या काळी संस्थेच्या कार्याला दिशा दिली व त्याची फले आपण आज चाखतो आहोत असे म्हटले तर ते वावगे ठरणार नाही. म्हणून आज आपल्या समाजातील किंत्येक विद्यार्थी विद्यार्थीनी शिकून सवरून पुढे येत आहेत, अनेक क्षेत्रात चमकत आहे. आपल्या समाज संस्थेचा आदर्श इतरांनी घ्यावा असे गौरवोदार अनेकवेळा आपल्या समाजाच्या वर्धापनदिनी येण्याच्या मान्यवर प्रमुख पाहुण्यांनी काढलेले आहेत, यावरून आपला समाज किंती लौकिकास पात्र ठरला आहे याची प्रचिती येते. आज ताठ मानेने आपण गोमंतक मराठा समाजाचे घटक आहोत हे अभिमानाने सांगू शकतो.

आपल्या समाजाला जो लौकिक प्राप्त झाला आहे तो टिकवून ठेवण्याची जबाबदारी आपल्या प्रत्येक समाज बांधवांवर आहे. आपल्या समाजातील एकही विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित रहाता कामा नये, किंबहुना तो उच्च शिक्षित व्हावा, समाजात त्याला मान-सन्मान मिळावा म्हणून प्रत्येक आई-वडिलांनी व समाज बांधवांनी प्रयत्नरत राहिले पाहिजे. आपल्या मुलांवर चांगले संस्कार करून त्यांना आदर्श नागरिक बनवते पाहिजे.

समाज बांधवांच्या सर्वांगिण विकासासाठी आपला ज्ञाती समाज अखंडपणे कार्यरत आहे. आपल्या समाजाने मात्र संकुचित दृष्टीकोन कर्धीही बाळगला नाही. इतर जाती समाजांचा आदर राखला हे आपले वैशिष्ट्य आहे. इतर समाजातील मुलांनाही शिक्षणासाठी आधार देताना हात आखडता घेतला नाही. आपल्याला आपला समाज पुढे न्यायचा आहे. त्याचा अधिकाधिक उत्कर्ष करायचा आहे. त्यासाठी सर्व समाज बांधवांनी सहकार्याचा हात पुढे करायला हवा. आपण ज्या समाजात राहतो तिथेच आपली जडण घडण झालेली असते. आपल्या जडण घडणीत प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष रित्या समाजाचे महत्वपूर्ण योगदान असते अशावेळी समाजाचे ऋण कर्तव्य भावने फेडायला हवे ही भावना प्रत्येकाने ठेवायला हवी. त्यासाठी आपण खात्रीचा वाटा उचलला तरी पुष्कळ आहे.

आपल्या गोव्याचे भाग्यविधिते आणि आपल्या ज्ञाती समाजाचे भूषण स्व. भाऊसाहेब बांदोडकर यांची १२ आँगस्टला पुण्यतिथी त्यांच्या स्मृतीना वंदन करूया आणि अशा आपल्या जबाबदारीने ज्ञाती समाजातील प्रेरणादायी, कर्तृत्वान विभूतीचे आदर्श आपल्या नव्या पिढी पुढे आवर्जन ठेवूया. आजच्या या विचित्र परस्थितीत सकारातमक विचारांची कास धरून प्रत्येकाने जबाबदारीने वागणे हिताचे आहे याचेही भान ठेवूया आणि कोविड महामारीचे हे संकट परतवण्यास हातभार लावूया.

चला तर मग आपल्या समाजाची पताका अशीच पुढे फडकावण्यासाठी कटिबद्ध होऊया.

अध्यक्षीय मनोगत

श्री. आनंद घ. वाघुर्मेकर
(B.E. (Civil), M.Tech)
अध्यक्ष कॅंट्रिय समिती २०२०-२०२३
Mob.: 9823035151

गोमंतक मराठा समाजाच्या इतिहासातील सर्वात तरुण अध्यक्ष होण्याचा बहुमान आज मला प्राप्त होत आहे. सर्वांचे शतशः आभार.

गोमंतक मराठा ही एक केवळ सामाजिक संस्था नसून ती एक चळवळ आहे असे मी मानतो. या चळवळीच्या शतकोत्तरी वाटचालीकडे झेपावत असतांना, मला अध्यक्ष म्हणून काम करण्याची संधी प्राप्त होत आहे याचा मला सार्थ अभिमान वाटतो.

१९२५ पासून सुरू झालेली सामाजिक चळवळ आज २०२० साली ९५ वर्षे पूर्ण करीत आहे. समाजाच्या सर्व द्रष्टव्या लोकांनी आपल्या समाजाच्या पुनर्जागरणाचा विचार करून स्थापन केलेले हे समाजरूपी मंदीर आज सर्व पथिकांच्या अथवा परिश्रमामुळे गोमन्तकात अग्रगण्य समाज संस्था म्हणून गौरवाने उभे आहे. समाजासाठी काम केलेल्या सर्व ज्ञात-अज्ञात बांधवाना कोटी कोटी प्रणाम.

गोमंतक मराठा समाजाचे आपण सर्व घटक असून, आपल्या पूर्वजानी आपल्या रक्ताचे पाणी करून उभा केलेला आपला समाजरूपी वटवृक्ष आज डौलाने उभा आहे. अशा या वटवृक्षाची आपण सदोदीत काळजी घेण्यासाठी कटिबद्ध होऊया, तसेच भविष्यात आणखी गगनभरारी घेण्याचे स्वप्न उराशी बाळगून एकत्र काम करण्याचे आवाहन मी समाजाच्या सर्व माता, बंधू-भगिर्णीना करीत आहे.

यंदाचे वर्ष हे कोविड महामारीचे असल्यामुळे सर्व बांधवांनी आपल्या आरोग्याची काळजी घेण्याची विनंती मी आपल्या समाज कार्यकारिणीतर्फे करीत आहे. हे मनोगत लिहीत असताना आतापर्यंत गठीत झालेल्या सर्व तालुका समितीचे मी अभिनंदन करतो व येणाऱ्या तीन वर्षांच्या कार्यकाळासाठी त्यांच्या बहुमोल सहकार्याची अपेक्षा करतो.

शिक्षित समाज हा आपला पाया असून सर्वोत्कृष्ट शिक्षण हा आपला ध्यास आहे. हेच ध्येय उराशी बाळगून आज दहावी/बारावी परिक्षेत उत्कृष्ट निकाल लावून चमकलेल्या सर्व विद्यार्थी वर्गांचे मी कॅंट्रिय कार्यकारिणी तसेच तालुका समितीतर्फे अभिनंदन करतो. तसेच सर्व विद्यार्थी वर्गाला त्यांच्या भावी वाटचालीस सुयश चिंतीतो.

“मनामनात जागऊ, मंत्र हा नवा आणुला समाज नेऊ परम वैभवा.” हा मंत्र कायम स्मरणात ठेऊन आपल्या समाजाची वाटचाल एका वैभवशाली शिखरावर नेण्यासाठी आम्ही सर्वजण प्रयत्नशिल होऊया. याकामी सर्व समाज बांधवाच्या आर्शिवादाची अपेक्षा करून मी माझ्या मनोगताला विराम देतो.

“जय गोमंतक मराठा समाज”

युगपुरुष भाऊसाहेब बांदोडकर

श्री. राजू भिकारो नाईक

लेखक : 'राष्ट्ररत्न भाऊसाहेब बांदोडकर'

जीवनचरित्र व कार्याचा समग्र अभ्यास.

संपर्क - ८८०५०९५५८९

पोर्ट्रिगिंजांच्या जुलमी जोखडातून मुक्त झाल्यानंतर पहिले मुख्यमंत्री म्हणून गोव्याची धुरा भाऊसाहेबांनी खांद्यावर घेतली आणि यशस्वीपणे पेलली. अंधारात चाचपडणाऱ्या गोव्याला भाऊंनी दीपसंतंभ होऊन ज्ञानाचा, प्रकाशाचा प्रशस्त मार्ग दाखविला. आधुनिक कर्ण बनून मदतीचा हात दिला. जात-धर्म ना पाहता ज्याला ज्याला मदतीची गरज आहे, त्याला सढळ हस्ते मदत केली. गोव्याचा मान, सन्मान जपत गोव्याला एक विकसित राज्य बनविण्याची भवकम पायाभरणी केली. भाऊंचे जीवनचरित्र व कार्याचा नुसता ओऱरता आढावा घेतला तरी आपल्या मुखातून नकलत शब्द निघतील... थोर हा युगपुरुष!

कर्णांहूनी श्रेष्ठ दानी, लोकाभिमुख राजकारणी, प्रसिद्धी पराड्मुख स्वातंत्र्यसैनिक, कामगारांच्या समाधानात स्वतःची समुद्री मानणारा 'मिनेर', गोव्याच्या समृद्धीच्या मजबूत पाया धालणारा विकासपुरुष, गोव्याला प्रकाशमार्ग दाखविणारा दीपसंतंभ, भारतातील सर्वाधिक लोकप्रिय तसेच राष्ट्रीय कार्यात सर्वाधिक आर्थिक मदत देणारा मुख्यमंत्री, एक दिलदार क्रीडापटू जनकल्पाणासाठी अहर्निश झटणारा जनसेवक, गोव्यात विकासांगंगा आणणारा आधुनिक भगिरथ, मुक्त गोव्याचा शित्यकार, एक युगपुरुष... अशा अनेकविध विशेषणांना ज्यांनी खरा अर्थ दिला ते म्हणजे, गोव्यासारख्या छोट्या प्रदेशात जन्मास आलेले विशालहडवी व्यक्तिमत्व दयानंद बाळकुण्ठ बांदोडकर. म्हणजेच भाऊसाहेब बांदोडकर.

पोर्ट्रिगिंजांच्या जुलमी जोखडातून मुक्त झाल्यानंतर गोव्याचे पहिले मुख्यमंत्री म्हणून गोव्याची धुरा भाऊसाहेबांनी स्वतःच्या खांद्यावर घेतली आणि यशस्वीपणे पुढे नेली. कूर, रानटी राजवटीच्या तावडीतून मुक्त झाल्यानंतर काहीशा अंधारात चाचपडणाऱ्या गोव्याला भाऊंनी दीपसंतंभ होऊन ज्ञानाचा, प्रकाशाचा प्रशस्त मार्ग दाखविला. आधुनिक कर्ण बनून मदतीचा हात दिला. जात-धर्म ना पाहता ज्याला ज्याला मदतीची गरज आहे, त्याला सढळ हस्ते मदत केली. कुणाला प्राथमिक शिक्षण दिले तर कुणाला देश-विदेशात जाळन उच्च शिक्षण घेण्याची व्यवस्था केली. कुणाला नोकरी दिली तर कुणाला स्वतःच्या व्यवसाय सुरु करण्यास मोलाची मदत दिली. कुणाच्या हाताला धरून राजकारणात आणले आणि आमदार मंत्री केले. कुणाच्या अंगातील सुप्त कलागुणांना प्रोत्साहन दिले तर कुणा साहित्यिकाला पुढे आणले. गोरगरीबांना आपले घरचे मानून त्यांच्या कुटुंबाचा विकास केला. स्वातंत्र्यसैनिकांच्या कुटुंबाना मदतीचा हात दिला. गावागावात दलणवळणाची साधने पोहोचविली. सर्वांना पुरेसे पाणी मिळावे यासाठी बंधरे, घरणांच्या योजना सुरु केल्या. शेतकऱ्यांनी शेतजमिनी दिल्या तर अन्य लोकांच्या हाताला काम मिळावे म्हणून औंघोणिक वासहती सुरु केल्या. भाऊंनी गोव्यातील पहिली औंघोणिक वसाहत खोर्ती तिसवाढी गावत सुरु केली. स्वतःच्या कल्याणासाठी नद्दे तर जनतेच्या कल्याणासाठी ते राजकारणात होते, म्हणून ते असे देवियमान कार्य करू शकले. गोवा मुक्तीनंतर पहिले मुख्यमंत्री म्हणून गोव्याला भाऊसाहेब लाभले म्हणूनच आज गोवेकर एका विकसित राज्यात स्वाभिमानाने जगत आहेत. त्यांच्यासारखा दुसरा मुख्यमंत्री गोव्याला लाभला नाही.

अनेकविध विशेषणांचा मुकुटमणी असलेले बांदोडकर स्वतः केलेल्या लोकोठर कार्यामुळे अवघ्या विश्वात आपला ठसा उमटवून गेले ते 'भाऊसाहेब' म्हणूनच. गोव्यातील जनतेच्या हृदयात अदलस्थान निर्माण करून राहिलेले सर्वचे लाडके बनलेले 'भाऊ' यांच्या लोककल्याणकारी कार्याचा ओघ जेव्हा गोव्याच्या सीमा औलांडून महाराष्ट्रात पोहोचवला तेव्हा सूर्यप्रिमाणे स्वयंरोजाने तळण्याच्या भाऊंचा 'भाऊसाहेब' झाला. गोव्यातील जनतेचा लाडका असलेल्या या भाऊला

महाराष्ट्रातील लोकांनी विशेषत: मराठी जनतेने त्यांना ‘भाऊसाहेब’ मानले. गोव्यात मुक्त गोव्याच्या सर्वांगीन विकासाचा शिल्पकार, गोमंतकीयांचा तारणहार म्हणून त्यांनी केलेल्या कार्याच्या उपकारातून आजची पिढी उत्तराई होऊ शकणार नाही. गोव्यातील पिढ्यानपिढ्यांच्या संस्मरणात राहील, असा हा युगपुरुष!

निसप्रिमी, विशालद्वयी मिनेर हा वेगळा

भाऊसाहेब त्यावेळी एक यशस्वी उद्योजक म्हणून गणले जात होते. त्यांनी मनात आणले असते तर एका उद्योगाच्या नफ्यातून शंभर नवे उद्योग उभे करता आले असते, परंतु त्यांनी आपली उद्योजकता समाजसेवेच्या पिंडावरच यशस्वी होणार, हे जाणलेच होते. गोव्यात त्याकाळी लोहखनिज व्यवसाय सर्वांत मोठा होता. लोहखनिजाला गोव्यात ‘मिन’ म्हटले जाते. हे मिन काढणाऱ्या खाणीच्या मालकाला ‘मिनेर’ म्हटले जाते. भाऊंसारखा कामगारांप्रती दयालू, समाजाप्रती आपुलकीने वागणारा तसेच स्वतःबरोबर इतरांनाही मिनेर बनविणारा दुसरा मिनेर गोव्यात झाला नाही. एक आगळावेगळा, दानशूर, प्रेमळ, देवभक्त मिनेर हे त्यांचे पहिले वैशिष्ट्य होते. याठिकाणी एक महत्वाची गोष्ट समजून घ्यायला हवी की त्यांच्या समकाळीन अनेक उद्योजक त्यांच्यापेक्षा अनेक पटीने अधिक श्रीमंत होते. दानकार्यात मात्र सर्वांत श्रीमंत होते ते भाऊसाहेब बांदोडकरच! त्यांच्याकडून आर्थिक मदत लाभली नाही, असे एखादे ठिकाण सापडणे कठीनच होते. बांदोडकर यांच्या मदतीने उभे राहिलेले प्रकल्प आजही त्यांच्या दातुत्वाची साक्ष देत आहेत. खनिजसंपत्ती आणि ते करत असलेल्या दानाबाबत ते म्हणायचे,

“ही खनिजसंपत्ती माझी नाही, ती या भूमिपुत्रांची आहे. तिच्यावर पहिला हक्क या गोमंतकीय भूमिपुत्रांचा आहे, याची मला जाणीव आहे. म्हणून माझ्या व्यवसायातून राहिलेला नफ्याचा मोठा वाटा पुन्हा या भूमिपुत्रांपर्यंत पोहोचायला हवा, म्हणून मी हे दान करतो.”

त्यांच्यामुळे खाण क्षेत्रातील हजारो कामगारांचे कल्याण तर झालेच शिवाय त्यांच्या मदतीमुळे अनेक खाणमालकही तयार झाले, ही लक्षत घ्यायला हवेत. अन्य क्षेत्रातही त्यांच्या मदतीमुळे व्यवसायिक निर्माण झाले.

समाजसेवकाचे हृदय आणि मातेचे मन

समाजसेवकाचे हृदय आणि मातेचे मन लाभलेले भाऊ गोव्याचे पहिले मुख्यमंत्री झाले म्हणून गोव्याचा बहुजनसमाज सुशिक्षित झाला, संघटित झाला आणि आपल्या न्यायासाठी संर्धग करू शकला, आपला उत्कर्ष साधू शकला. भारतीय संविधानाचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी भारतीय समाजाला दिव्य संदेश दिला.

“शिका, संघटित व्हा आणि संर्धग करा”, बाबासाहेबांचा हा स्फूर्तिरातीची संदेश. बाबासाहेब आणि भाऊसाहेब यांचे विचार व कार्य यामध्ये बरेच साम्य दिसून येत आहे. तो स्वतंत्र अभ्यासाचा विषय आहे. पोर्टुगिजांच्या जोखादातून मुक्त झाल्यानंतर गोव्याचा खाण्या अथर्वीने सर्वांगीण विकास साधायचा असेल तर शिक्षणशिवाय पर्याय नाही, हे जाणून भाऊंनी गोवेंकराना शिक्षण मिळावे, यासाठी शाळा, महाविद्यालये, अन्य शिक्षणसंस्था सुरु करून गोव्याच्या कानाकोपच्यात ज्ञानगंगा पोहोचविली. शाळांना क्रमिक पुस्तकांबरोबर साहित्याची पुस्तके त्यांनी स्वतः ये पैसे खर्च करून दिली. अनेक ठिकाणी खाजगी जांगतील शाळांच्या इमारतीचे भाडे, शिक्षकांचे वेतनही त्यांनी दिले. अगदी प्राथमिक स्तरापासून विद्यापीठ स्तरापर्यंतच्या शिक्षणाच्या त्यांनी विचार करून पावले टाकली होती. मुंबई विद्यापीठाचे विस्तार केंद्र गोव्यात सुरु केले आणि पुढे स्वतंत्र गोवा विद्यापीठासाठीची प्रक्रियाही सुरु केली. कुडंई येथील पठाराची जागा त्यांनी गोवा विद्यापीठासाठी निवडली होती. एवढी मोठी दूरदृष्टी त्यांच्याकडे होती.

“शिक्षण क्षेत्रात काहीच कमी पडता कामा नये, शिक्षणाबरोबरच संशोधन क्षेत्रातही गोमंतकीय युवक अग्रेसर व्यायला हवेत. आमचे तरुण, तरुणी जगाच्या बरोबरीने, स्वतःच्या हितमीवर, ताठ मानेने उभे रहायला हवेत. त्यांसाठी मी सर्व प्रयत्न करणार आहे. सरकारही त्यासाठीच आहे”. असे त्यांनी वारंवार निष्कून सांगितले होते. काही सरकारी अधिकाऱ्यांना गोरंगरीबांची मुळे शिकून मोठी व्हायीत, असे वाटत नव्हते. त्यांनाही भाऊसाहेबांनी योगरित्या हाताळले आणि शिक्षणप्रसाराचे आपले कार्य सुरुच ठेवले. या त्यांच्या कार्याला देशात कुठेच तोड नव्हती.

भाऊसाहेब पहिले मुख्यमंत्री झाले नसते तर...?

गोव्याचे पहिले मुख्यमंत्री भाऊ बनले नसते तर गोव्याचे मुक्तीनंतरचे चित्र पोर्टुगीज काळाहूनही अधिक अंधकारमय झाले असते, हा निष्कर्ष मी पूर्ण अभ्यासांती येथे माडत आहे. कारण ज्यांनी कधी जनसेवा पाहिली नव्हती, जे आकंठ स्वार्थात बुडाले होते, जे पोर्टुगीज सतते पोर्टुगिजांच्या मांडीला मांडी लावून बसत होते, जे पोर्टुगिजांच्या साथीने

गोमंतकीयांवर अन्याय करत होते, तेच पुन्हा स्वतंत्र गोव्याचेही सत्ताथीश होण्यास पुढे सरसावले होते. स्वतंत्र गोव्याचा कारभार त्यांच्या हाती गेला असता तर 'ते पाखलेच बरे होते' असे म्हणण्याची पाळी एक-दोन वर्षांतच गोमंतकीयांवर आली असती. माडाची उंची आणि सागराची अथांगता घेऊन आलेल्या भाऊंनी अल्पावधीतच गोव्यात सुराज्य आणगे. हे सुराज्य छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्यापेक्षा कणभरही कमी नव्हते. 'अगर शिवाजी न होते तो... असे म्हटले जाते तसेच भाऊसाहेब गोव्याचे पहिले मुख्यमंत्री झाले नसते तर...?' असेही एक मोठे प्रश्नचिन्ह उभे राहतेच. पाकिस्तानच्या मदरीने पोर्टुगालने गोव्यावर आक्रमणाणी केले असते, किंवा काही देशद्रोहीनीं सुरुवातीस गोवा हे स्वतंत्र राष्ट्र दृष्ट्यानु कांगावा केला असता आणि नंतर गोवा पुन्हा पोर्टुगीज साप्राज्ञाल्या जोडण्याचा प्रयत्नही केला असता, असे त्वावेळच्या परिस्थितीचा अभ्यास केल्यास जाणवल्याशिवाय राहत नाही. भाऊसाहेबांनी मुख्यमंत्री नसतानाही आणि मुख्यमंत्रीपदाची जबाबदार आपल्या भुजांवर स्तीकारल्यानंतरही याबाबती सारी षड्यंत्रे हाणून पाडली. भारतीय लष्कराला योग्यवेळी योग्य माहिती दिली. गोवा हा भारताचा अविभाज्य भाग आहे, हे संयुक्त राष्ट्रसंघात (युनायटेड नेशन्स ऑफिनायझेशन) सिद्ध करण्यासाठी जे अनेक दस्तऐवज आवश्यक होते, त्यासाठी आम्ही गोमंतकीय आहोत, हे सांगणारे एक लाखांहून अधिक गोमंतकीयांच्या सह्या गोळा करून निवेदन तयार करण्याचे क्राम भाऊसाहेबांनी स्वखर्चने गोव्याच्या कानाकोपन्यात फिरून केले. केवढी मोठी ही ऐतिहासिक कामपीरी?

बडेजाव न दाखविणारा खरा सेक्युलर मुख्यमंत्री

हिंदू ख्रिश्चन, मुसलमानांतील जनसामान्य तसेच उच्चवर्गीय अशा सर्वांमध्ये भाऊ लाडके होते. येथील जैन बांधव, गुजराती समाज व अन्य समाजांनाही त्यांनी समानतेने वागणूक दिली. ख्रिश्चन व हिंदू यांच्यामध्ये सौहार्द निर्माण करण्याचे सर्वाधिक यशस्वी प्रयत्न जर कोणी केले असतील, तर ते भाऊंनीच. त्यांनी गोव्याबाबत जो विचार केला तो गोवा सामान्य लोकांचाच होता. आमजनतेचा... आजच्या भाषेत आमआदमीचाच होता. त्यांनी आमआदमीचा गोवा उभा केला. वास्तविक भाऊंचा प्रमुख राजकीय विरोधक युनायटेड गोवन्स पक्ष होता. तो पक्ष आपण ख्रिश्चनांचा तारणहार असत्याचे भासवित होता. प्रत्यक्षात त्या पक्षाची धोरणे, वाटवाल पाहिल्यास तो पक्ष दृष्ट्यांजली योग्यांचा तारणहार होता की काय? असा संशय आल्यास आश्चर्य वाटणार नाही. बांदोडकर यांनी मंदिर उभारली, मंदिरांचा जीर्णोद्धार केला तसाच त्यांनी चर्चेसनाही मदतीचा हात दिला. त्यांनी ही कार्य केले. अनेक कपेलांना मदत केली. फेरस्त, लादाईन, सांजाव, तियात्र यासाठी ख्रिश्चनांना मदत केली. त्यांनी धर्मवरून कोणाशीच भेदभाव केला नाही. त्यांच्या जीवनप्रवासाचा अभ्यास केल्यानंतर असेही एकाही प्रकरण साडपत नाही, जिथे त्यांनी धार्मिक भेदभाव, असहिष्णुता दाखविली. त्यांच्या धर्मरिनेपेक्षा आयुष्याची बैठक अध्यात्मावर आधारलेली होती. "सगळे धर्म एकच शिकवण देतात, ती म्हणजे सर्वांनी माणुसकीने वागावे. सर्व धर्मांमध्ये तेच आहे... जन्म देणारी अनु मृत्यु अटल आहे. असा कोणता धर्म आहे मला दाखवा, ज्यामध्ये जगण्यासाठी प्राणवायुची गरज नाही, पाण्याची गरज नाही. अन्न, वस्त्र आणि निवासाची गरज नाही.", असे वास्तवादी विचार भाऊसाहेबांनी मांडलेले आहेत. ख्रिश्चन, मुस्लिम धर्मियांमध्येही त्यांनी शिकण्याच्या महत्वाचा विचार रुजविण्याचा प्रयत्न वेळोवेळी केला असून त्यांना शिकण्यासाठी पुस्तके व अन्य साहित्यही उपलब्ध करून दिले. एकमेकाच्या धर्माचा तिरस्कार, द्वेश करण्याचा अनेकांना त्यांनी अगोदर प्रेमल भाषेने समजाविले तर काही खडेबोल सुनावूनही जागेवर आणले. आपण मोठे सेक्युलर आहे, असा बडेजाव कथी न करता त्यांनी सर्व धर्मांशी प्रेमाने, मायने नातेबंध निर्माण केले, त्यामुळे ते समस्त गोमंतकीयांचे भाऊ बनते.

गोव्याच्या गरजेपोटी राजकरणाच्या आगीत

राजकरण हा माझा प्रात नाही, असे स्पष्ट करून केवळ समाजसेवक म्हणूनच आयुष्यभर कार्यरत राहू. पाहणारे भाऊ तत्कालीन गोव्याची सार्वजनिक गरज ओळखून राजकरणाच्या आगीत पडले. आजच्या एवढे घाणेरडे राजकरण त्यावेळी नव्हते, परंतु विविध स्तरांवर संघर्ष होताच. जसा वैचारिक संघर्ष होता तसाच सामाजिक संघर्षही होता. आर्थिक संघर्ष होता तसाच राजकीय संघर्षही होता. धार्मिक-जातीय कलाह होताच. जमिनदार-शेतकऱ्यांमध्ये तटे होते. मुख्य म्हणजे अज्ञानाचा अंधकार होता. बहुजनवर्ग अंधारात चाचपडत होता आणि त्याचा लाभ उठविणारे मदमत झाले होते. अशावेळी सर्वांना समान न्याय, समान संघी, समान वागणूक, देण्याचे कार्य करायचे म्हणजे आपीशी झुंजण्यासारखे होते. पोर्टुगिजांना हाकलण्यात आले तरी, ते पुढू येतील, या आशेने त्यांची वाट पाहत असलेलेही बरेच लोक त्यावेळी गोव्यात होते. त्यांचाही सामना करणे म्हणजे आपीशी झुंजण्यासारखेच होते. अशाप्रकारे अंतर्बाह्य पसरलेल्या या आगीत

भाऊसाहेबांनी पाऊल ठेवले ते जनकल्याणाच्या निर्धारनेच. अत्यंत अस्थिर आणि घुसमटीच्या वातावरणात भाऊंसारखा सरळ मनाचा, विशालहृदयी माणूस एक राजकारणी झाला. मुक्तीनंतर स्थापन झालेल्या महाराष्ट्रवादी गोपनंतक पक्षाचे आणि तेही बहुजनसमाजाच्या कल्याणासाठी कार्य करू पाहणाऱ्या पक्षाची धुरा वाहणे म्हणजे धाडसच. या नवव्या पक्षाला पुढे काँग्रेससारख्या बलाढ्य राष्ट्रीय पक्षाकडे झुंज द्यायची होती, म्हणजे पुन्हा आपीशी खेळ आलाच. भाऊ तोही खेळ खेळले, यशस्वी झाले. त्यांची मुख्यमंत्री म्हणून दहा वर्षांची कारकीर्द गोव्याच्या राजकीय, लोकशाहीच्या इतिहासात 'बांदोडकर दशक' म्हणून आजही महत्वपूर्ण आहे.

राजकारणात यशस्वी झाल्यानंतरही अनेक महत्वाची पदे त्यांच्याकडे चालून आली. त्यांच्या पक्षाला सर्वांथिक जागा मिळून ते मुख्यमंत्री होणार, असे निश्चित झाले. पण कोणत्याही मंत्रिपदाची अभिलाषा न बाळगणारे भाऊंनी केवळ बैरिस्टर नाथ पै यांच्या आग्रहामुळे आणि देवी म्हाळसेने कौल दिल्यामुळेच गोव्याचे पहिले मुख्यमंत्रिपद स्वीकारते.

...तर बालिदान व्यर्थ ठरते असते

९९ डिसेंबर १९६९ रोजी गोवा पोर्टुगीजांच्या जोखडातून मुक्त झाला. भाऊंनी पणजीपासून बाणस्तारीपर्यंतच्या पड्यातील लोकांना फक्त वाटटी आणि खास भेट घेऊन स्वातंत्र्यसैनिकांचे अभिनंदन केले. सारा गोवा आनंदाच्या बरसातीने न्हाऊन निघाला. भाऊ मात्र ताबडूलो भानावर आले. गोवा मुक्त झाला असला तरी अजून काहीजणांच्या मनात संशयाची पाल चुक्रयुक्त होती. पोर्टुगाल परत गोव्यावर हल्ला करू शकतो, अशा वार्ताही येत होत्या. पोर्टुगालने पाकिस्तान व चिनच्या मदतीने गोव्यावर आक्रमण करण्याची तयारी चालविली असून पाकिस्तानी सैन्य समुद्रीमार्ग येऊन युद्धात सामील होईल आणि चीन त्याना हवाई मदत करील, अशा बातम्या येत होत्या. त्यामुळे व्यथित झालेले भाऊ काय करत होते? स्वतःचे हजारो रुपये खर्च करून ते एक महत्वाचे काम करण्यात गुंतलेले. जे काम झाले नसते तर भारतीय लष्कर आणि स्वातंत्र्यसैनिकांचे बलिदानही कदाचित व्यर्थ होऊ शकते असते. कदाचित गोवा भारताचा भाग नाही, असे चित्र आंतरराष्ट्रीयस्तरावर झाले असते, तर मग भाऊंनी असे केले तरी काय?

"भारताचे सैन्य गोमंतकीयांच्या मागणीनुसार गोव्यात आले आणि त्यांच्या मदतीने गोवा मुक्त केला. गोवा स्वतंत्र होण्यास व तो भारतात विलीन होण्यास गोमंतकीयांना पूर्ण आनंद होत आहे. या मुक्तीसंग्रामाला गोमंतकीयांची पूर्ण मान्यता आहे. गोमंतकीयांना आता स्वतःवर पोर्टुगिजांचे राज्य मुक्तीच नको". असे निवेदन तयार करून त्यावर एक लाखातून अधिक गोमंतकीयांच्या स्वाक्षर्या घेऊन त्याच्या फोटोकॉपी विविध देशांचे अद्यक्ष तसेच युनायटेड नेशन्स ऑर्गनायझेशन, अमेरिका, चीन, जपान, रशिया, जर्मनी, इंग्लंड अशा जगातील प्रमुख व प्रभावी राष्ट्रांना पाठविण्याचे महान कार्य जर कोणी केले तर ते दयानंद बाळकृष्ण बांदोडकर यांनी.

भारताचा शत्रू पाकिस्तान, भारताचा शत्रू तो आपला मित्र मानून त्याच्या मदतीने पोर्टुगीज पुन्हा विमानाने व पाणुबुड्या घेऊन गोव्यावर हल्ला करण्यासाठी येत आहेत, अशा वार्ताही येऊन थडकत होत्या. त्यातील सत्य काय आहे, हे जाणून घेण्यासाठी भाऊ स्वतः विविध ठिकाणाच्या नावांवर जाऊन आपल्या उच्चप्रतीच्या दुर्बिधीने टेहलणीही करत होते. आपल्या मित्रांना त्यांनी अनेक ठिकाणी लक्ष ठेवण्यासाठी तैनातही केले होते. कुणाला कारवारच्या समुद्रकिनाऱ्यावर तैनात केले तर कुणाला काणकोणच्या, कुणाला दोनपावल-मिरामात तर कुणाला मालवणच्या किनाऱ्यावरही स्वखचाने पाठवून तेथे रात्रिदिवस तैनात केले. भाऊंचे हे कार्य त्यांना स्वातंत्र्यसैनिक घट्याने घोषित करण्यास पुरसे नव्हते काय? त्याशिवाय गोवा मुक्तीच्या सशस्त्रलढात योगदान दिले. स्वातंत्र्यसैनिकांना निधी, दारुगोळा, वाहने, छपाईसामान, अनन्धान्य पोहोचविले आणि त्यांच्या कुरुंबांचीही काळजी घेतली. पणजीत अडिच महिन्यांचा तसंगवासही भोगला होता,

भाऊसाहेबच गोव्याचा खरा विकास करतील

२० डिसेंबर १९६३ रोजी गोमंतकीयांचे ५३ वर्षांचे लाडके भाऊ गोव्याचे पहिले मुख्यमंत्री झाले. ९ जानेवारी १९६४ रोजी पहिली विधानसभा सुरु झाली. पुढच्या दशकात भाऊंनी गोव्यात विकासगंगा आणली. भाऊसाहेब बांदोडकर यांना शत्रू नव्हते की त्यांचा फार कोणी द्वेशही करत नव्हते. मात्र केवळ मराठी भाषा व गोव्याचे महाराष्ट्रात विलिनीकरण, या दोनच मुद्द्यांमुळे भाऊंना राजकीय व वैचारिक विरोधक तथार झाले. त्यातील एक तत्कालीन ज्येष्ठ पत्रकार, संपादक स्व. चंद्रकांत केंद्री होते. त्यांनी त्यांचे भाऊबाबतचे मत खूप काही सांगून जाते. "मराठी भाषा व गोव्याचे महाराष्ट्रात विलिनीकरण, हे दोन मुद्दे वगळल्यास भाऊच गोव्याचा खरा विकास करतील. गोव्याचे स्वराज्य चालविणारे अवाञ्चिन

इतिहासातील ते पहिले गोमंतकीय ठरले". एवढा मोठा विश्वास केणी यांनी व्यक्त केला होता आणि तो भाऊऱ्नी सार्थक ठरविला होता. केणी याचे हे उद्गार भाऊऱ्या षष्ठ्यब्दीपूर्विलचे आहे. असाच विश्वास समस्त गोमंतकीयांमध्ये वारंवार व्यक्त होत होता, हे इतिहासाची पाने वाचताना दिसून येते.

विलीनीकरणाबाबतचा निर्णय दिल्ली, मुंबईने नन्हे, गोव्याने घ्यावा

जे भाऊसाहेब स्वाभिमानाने जगले, ज्या भाऊऱ्नी गोव्याचे साप्राज्य स्वतःच्या ताकदीने उभारले, जे भाऊ 'सेत्फमेड' व्यक्तिमत्व होते... तेच भाऊ गोव्याचे महाराष्ट्रात विलीनीकरण करण्यास का तपार झाले? भारतीय संघराज्यात गोवा स्वाभिमानाने उभा राहू शकतो, गोवेकरच गोव्याचा विकास घडवून आणू शकतो, हे माहीत असतानाही बांदोडकर विलीनीकरणाच्या बाजूने का होते? स्वतः मोठे झाल्यानंतर दुसऱ्यांना मोठे करणाऱ्या, स्वतःच्या संसाराबोरवर इतरांचे कोसळणारे संसार सावरणाऱ्या, सर्वांनी स्वतःच्या पायावर उमे रहवे म्हणून आग्रही असणाऱ्या भाऊऱ्ना गोव्यानेही स्वतःच्या बळावर संसार करावा, असे वाटत नव्हते काय? गोव्याच्या स्वतःच्या बळावरचा संसार त्यांनीच सुरु केला आणि त्यांनीच तो उत्कृष्टरित्या नांदविलाही.

१. सांस्कृतिक, आर्थिक, शैक्षणिकदृष्ट्या महाराष्ट्र गोव्याला जवळचा, असे त्यांना वाटायचे.

२. महाराष्ट्रातील बहुतांश मत्री, विचारवत, राजकारणी, समाजकारणी ज्यामध्ये महाराष्ट्रातील काँग्रेस नेत्यांचा भरणा होता, अशांचा भाऊसाहेबावर विलीनीकरणासाठी दबाव होता.

तरीही भाऊऱ्नी विलीनीकरणाचा अट्हास धरला नाही. विलीनीकरणाबाबतचा निर्णय दिल्ली किंवा मुंबईने नन्हे, तर गोव्याच्या जननेने घ्यावा, म्हणून त्यांनी जनमत घेण्याची भूमिका घेतली. त्यासाठी मुख्यमंत्रीपदावरुन उत्तरण्याचा मोठेपणाही त्यांनीच दाखवून दिला. १६ जानेवारी १९६७ रोजी जनमत कौल झाला आणि गोव्याने स्वतंत्र संघ प्रदेश म्हणून राहण्याचा निर्णय घेतला. त्यानंतर झालेल्या निवडणुकीत भाऊ पुन्हा बहुमताने मुख्यमंत्री झाले आणि गोव्याच्या विकासाची गंगा अंथिक प्रवाहित झाली. जे भाऊ गोव्याचे महाराष्ट्रात विलीनीकरण करण्याच्या बाजूने होते, त्याच भाऊऱ्नी गोव्याच्या सर्वांगीण विकासाचा भक्तम पाया घालून दाखवून दिले की, 'आम्ही गोवेकर आमच्या गोव्याचा उत्कर्ष साधू शकतो.'

गोवा, दमण व दीवचे मुख्यमंत्री भाऊसाहेब बांदोडकर आणि विरोधी पक्षनेते जॅक सिकेरा हे देशातील अन्य राज्यांसाठी आदर्श राजकारणी होते. राजकीय वैचारिकदृष्ट्या दोन टोके असलेल्या या दोधांतील मैत्रभाव पाहून देशातील राजकारणी आश्चर्यचकित व्हायचे. ज्यावेळी बांदोडकरांचे महानिवारण झाले त्यावेळी जॅक सिकेरांना फार मोठा धक्का बसला होता. आपण फार मोठा आपला भाऊ गमवला, असे उद्गार त्यांनी काढले होते. त्यांना श्रद्धांजली वाहताना सिकेरा यांनी जे उद्गार काढले होते, त्या उद्गारांतून राजकीय विरोधकांमध्येही बांदोडकरांचे स्थान काय होते, ते स्पष्ट होते. डॉ. जॅक सिकेरा म्हणाले होते, "Goa will need five hundred years to produce a man like Bandodkar." गोव्याच्या सर्वांगीण विकासाची घोडवूड सुरु असताना अचानक १२ ऑगस्ट १९७३ रोजी सायंकाळी हृदयविकाराचा झटका आल्यामुळे भाऊऱ्नी रात्री गोवा मैडिकल कॉलेजमध्ये जगाचा निरोप घेतला. अनेक लडाया जिंकलेला योद्धा मृत्युबरोबरची लडाई मात्र हरला. 'भाऊसाहेब बांदोडकर' नावाचे धगधगते पर्व शांत झाले. आज जो गोवा आहे, तो भाऊसाहेबाची दूरदृष्टी व योग्य नियोजनामुळे आहे.

आमी प्रागतीक समाजाचे प्रतिनिधी जावया!

श्री. संजीव वेरेंकार

ज्येष्ठ पत्रकार, कवी आणि लेखक

१४२२६४३६२९

आमी कोण? आमगेल्या म्हालगड्यांनी केले क्रांती चळवळी उपरांत आमी आमची वळख गोमंतक मराठा समाज ह्या नावान केल्या. त्या काळार जण एकलो मराठा ह्या नावांकडेन आकर्शीत जातालो. ताचीं कारणा वेगळीं वेगळीं आसात. कांय कारणाक तसो अर्थूच नाशिल्यो. तें वेगळे. तशें पठोवंक गेल्यार म्हजे मतान आमी खरे अर्थान प्रागतीक समाजाचेच प्रतिनिधी. तेच खातीर गोंयच्या आनी शेजारच्या राज्यांतल्या विचारवंतांनी आमच्या समाजाकडेन क्रांतीकारी समाज हे नदरेतल्यानच पळयलां, आनी पळयतात. देखूनच ताणी आपल्या लेखनातल्यानय आमच्या समाजाचो उद्घेख क्रांतीकारी समाज म्हणूनच केलो. हाचो आमकां अभिमान आसपाकूच जाय. तो बाळगुनच आमकां विकासाचे निशाणीचे पावंडे चडत रावपाक जाय. खंयचोच मनीस समाज, काळाप्रमाण जावपी बदल सोपेणान पचोवंक शकना. आडवाद सोडलो जाल्यार अंधश्रद्धेतल्यान लेगीत भायर येवपाची प्रक्रिया आमच्या समाजान जितले गतीन जाली, तशी संख्येन व्हड आशिल्या समाजांनी जावंकना. हें सत्य तेय न्हयकारचेनात. आर्थीक नदरेन आमी घडये फाटीं आसत. आसाय बी, पूण सामाजीक, शिक्षणीक, आनी सांस्कृतीक नदरेन आमी फाटीं न्हयच. हें देखी दिवन दाखवंक मेळटा. तशे नाशिल्ये जाल्यार चिखलांतल्यान साळकां जावन आमी वयर येवचेच नाशिल्ये. समाजांतल्यो विकृत चालीरिती, परंपरा मोऱून एक वैचारीक बसका आशिल्यो समाज म्हणून आमी क्रांती घडयल्या. हें धाडस आमच्या लोकांक जालां. कांय वाठारांनी हेर समाजाच्या प्रभावाक बळी पढून कांय कुटुंबां अजूनय विकृत परंपरांनी घुसपळीं आसू येता. तो आडवाद थरतलो. तांकांय भायर काडपाचें काम समाजान संस्थेच्या माध्यमातल्यान करूक जाय. ते खातीर वैचारीक चळवळ तांच्या दारांमेरेन आमी व्हरूक जाय, अशें म्हजे मत आसा. एक कवी, लेखक म्हणून हांव हें वेळचे वेळार काम करता. पूण ते खातीर चळवळ जाय हें खरें.

अनुकरण कोणाचें करप?

म्हजें मत आसा सारस्वत आसू वा हेर कोण्य आसू आमी खंयच्याच समाजाचें अनुकरण करूक फावना. आमी अनुकरण करूक जाय तें फुडारिल्या विचारी लोकांचें, संस्कारी समाजाचें. भौजनाचें अनुकरण करून आमी फुडें वचूक शकना. तें केलें जाल्यार आमी फाटीं उरतले. आमी अनुकरण करूंक जाय वैचारीक अभिजनांचे. दुसऱ्या खंयच्याय समाजांतल्या वैचारीक तांक आशिल्या फुडाऱ्यांक आमचो आदर्श आपल्या लोकांक दाखोवचो, अशें तांका दिसूक जाय. तेपासत आमी गुणवत्तेन फुडें येवपाक जाय. समाजांतलो एखादो भुरगो दोतोर जालो जाल्यार ताची मोख भलायकी खात्यान वचून नोकरी करपा इतली आसूक फावना. स्वतंत्र वखदखांनो म्हळ्यार

किलनीक उगडून तें यशस्वी करपाचीच मोख आसूक जाय. हें हांव उदारण म्हणून सांगता. दर मळार असोच विचार आसूक जाय. कसलीय धिगी (कुबडी) लावन उबो राविल्लो कोणूच खंयचेच मळार गुणवत्ता दाखोवंक शकना. हो आयजवेरचो अणभव आसा. आयज खुबशीं सोपेपणां आयल्यांत. आमी आर्थिक गरीब आसाच, पूण आदल्या काळाचो विचार केल्यार आतां आमी खूब बरे आसात. दर मळार आमच्या समाजातल्या लोकांनी गुणवत्ता सिद्ध केल्या. तीय सामके कठीण परिस्थितीन. तांचो आदर्श आमी दवरुया. तांकां किंदेच आयतें मेळूक ना. कष्टांचो अर्क काडून ते वयं आयले म्हणूनच नावारूपाक पावले. आमच्या समाजातल्या दर भुरयान गुणवत्तेकडेन सर्त करची. नवे पिळगेक कठीण काळांत त्रास काडून जे नावारूपाक आयले तांची म्हायती आसूक जाय. समाजान ते खातीर तांच्या जीवन वावराचीं ल्हान ल्हान पुस्तकां तयार करची, अशी म्हजी एक सुचोवणी आसा. आमी खंयचे जातीचे न्हय, संस्कारी आनी प्रागतीक समाजाचेच प्रतिनिधी जावन योगदान दिवया!

॥ आवाहन ॥

शिष्यवृत्ती वितरण

कोरोना-१९, विषाणूचा वाढता प्रातुर्भाव यावर खबरदारीचा उपाय म्हणून सामाजिक अंतर ठेवणे, मास्क वापरणे, लग्न समारंभ व मेळावा, कार्यक्रम बंद ठेवणे, या संदर्भात सरकारने नियमा अंतर्गत केलेले जाहीर आवाहन, या पार्श्वभूमीवर आपल्या गोमंतक मराठा समाजाने वार्षिक शिष्यवृत्ती प्रदान मेळाव्याचे स्वरूप मर्यादित ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्या प्रमाणे तालुका समिती यंदा ज्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती प्राप्त झाली आहे. त्यांना पंचायत पातळीवर बैठका घेऊन वितरित करतील. यासाठी सर्व विद्यार्थी व पालक वर्गांने सहकार्य करावे, अशी अपेक्षा.

अध्यक्ष
गोमंतक मराठा समाज, गोवा

Financial planning in difficult times with right investment opportunities

Mr. Harshraj Ashok Banastarkar,
Mob.: 9923543065

Looking at the current pandemic scenario around us these days it has become very important to manage our finances in the optimum way possible. As it is not known how long this situation will prolong. In between, we need to take time and work on our money management to suit prevailing conditions.

As we talk about money, now it has a very professional and systematic approach to fulfil one's financial goals. Here we have to understand in particular what are our financial goals or dreams. It could be children's education and wedding plan, retirement plan, even buying a new home, a car or a holiday plan, etc. These all plans have certain time horizons to achieve them. As per the risk profile of individuals and the time horizon for financial goals, we have to decide on the investment and asset allocation to achieve particular objectives.

Our priority should be focusing on financial goals and not getting emotional about on-going situations which are short lived by nature. While keeping the track on financial objectives, investment returns are not the main delivery point but the financial plan and behavioural discipline makes the difference to reach your destination.

The whole idea is to make your money work for you and the best way to do this is to put all our efforts to beat the inflation, which causes major damage to our savings and investments across the asset class. As a result of this, necessary measures and reviews of financial portfolios are a must.

Here let's understand what check points and steps would lead to better financial freedom. Financial protection and investment are two very important parts of financial planning.

On one side insurance takes care of financial protection and investment & saving in PPF, Bank FD, Recurring Deposit, Equity Mutual Funds, Debt Mutual Funds, Direct Equity, etc. are some of the asset classes broadly to cover other parts.

There are four basic requirements for a financial plan.

First : On the chart is Pure Term Insurance as this is no longer a choice but necessity to give family an income flow once the bread earner is no more and family can maintain the same lifestyle.

Second : The Family Health Insurance is to meet high medical costs and after such a pandemic it has become a must. If health insurance is not taken, in case of medical emergency this can take a hit on your savings which was accumulated over a period of time to achieve certain financial goals.

Third : Point to make a contingency fund which would be three to six times of one's monthly income to take care of income shortfall in any uncertain conditions.

Fourth : Step is to set the financial goals and accordingly invest in appropriate asset allocation classes and stay invested for a long time till we reach our objective.

Going ahead in this digitalised world all the savings and investments can be processed just on a click as it has become relatively difficult to move around. We do communication over a phone call or video conferencing and also possibly initiate transactions online.

I have taken my profession as my passion. We provide financial expertise to our clients and also we conduct investor awareness programmes very often. With the on-going pandemic most of the people prefer to prioritise contingency funds and health insurance. For detailed information contact : Harshraj Banastarkar, Financial Guide and Consultant, Mrinraj Financial Services, Panaji, Phone : 9923543065, Email ID : mrinraj.mf@gmail.com

LIVING THE NEW NORMAL TO FIGHT COVID

Dr. Jagdish A. Kakodkar

Professor & Head Dept. of Preventive
& Social Medicine
Mob.: 9823928743

My dear brothers and sisters of Goa,

We Goans are facing an unprecedented challenge of a novel pandemic viral disease, COVID-19. The enemy is invisible and may even spread by our natural act of breathing itself posing a clear and present danger to us all.

However, there is no reason for us to panic. I urge you to maintain peace and calm. Let's undertake sensible actions to protect ourselves from this infection and also show our humanity towards people suffering from it and those who care for them.

Majority of us who may contact the virus may either remain without symptoms or only develop mild symptoms of fever, cough, cold or sore throat. It is a reassuring fact so far in our country that its death rate is low, about 3%, among infected persons. Infact there have been only 8 confirmed COVID-19 deaths in Goa out of nearly 2000 cases. Our dedicated Health care workers have been doing a great job in taking adequate care of all COVID patients and several have been cured and discharged.

Most young and otherwise healthy people recover from COVID almost completely. However we must ensure that all our elders above 65, those with health issues and lower immunity eg diabetes, obesity, heart disease, kidney failure, cancers, patient's on steroid treatment etc must avoid unnecessary movement and STAY HOME to STAY SAFE. I request our senior citizens, please don't go into public spaces as the risk of mortality due to COVID 19 is much higher among such persons, upto 15%.

Strictly follow use of atleast 2 layer cloth masks, correct steps of hand washing with soap n water for at least 40 seconds (or using hand sanitizer with at least 70% alcohol in it for 20 seconds) cover our cough/sneeze and stay home if sick with flu symptoms for atleast 14 days after informing your employer. Avoid touching your eyes, nose and mouth.

For minor symptoms, don't visit hospitals and seek advice from your Doctors telephonically or through online consultation. If seriously sick eg

breathing difficulty or chest pain, do not self medicate and immediately seek medical help or call 108 Ambulance service for emergency.

Call 104 COVID helpline which has GMC doctors 24x7 for clarification of your doubts.

Please don't miss your regular prescribed medicine doses.

Avoid crowding inside home or outside. Especially marketplaces. Maintain atleast 1.5 metre (or 6 feet) distance from each other at all times.

Reduce visits by domestic maids especially from areas with reported COVID infections and keep any visitors to the minimum. Make sure you offer them hand sanitizer before entry and leaving. Provide a clean mask for them while at work. If any refreshments or meals to be served to them, you may give them a tiffin to eat at their home.

Sanitize the floors and walls with lysol and other surfaces and worn reusable masks n clothes with 1% sodium hypochlorite solution or household bleach.

As much as possible, please avoid visiting people and inviting them over. Postpone all gatherings and functions of more than 20 persons. If essential, limit the number of people and observe physical distancing of atleast 1.5 metres. An infected person, even asymptomatic, can spread his infection to 450 persons if he acts carelessly without observing prevention measures and social distancing.

Even if you can afford, please don't use or hoard protective equipment like N95 masks, PPE kits as the health care workers and people with chronic diseases at greatest risk should not be deprived of them.

Most of all, let us all work together to fight this COVID challenge. Let us adopt all preventive measures consistently as we live the new normal way of life in COVID times. Nobody knows how long this may last and when a safe and effective vaccine or chemo prophylactic medicine will be available. Until such time, we can slow down the spread of this pandemic by our thoughtful actions.

केल्याने होत आहे रे...

सौ. अनिता सुदेश कवळेकर

Mob.: 9011072079

पर्यावरण! विधात्याने विश्वाला बहाल केलेले अनमोल देणे! त्याने आपल्याला भरभरून दिलं आहे. ‘देणाऱ्यांचे हात हजारो दुबळी माझी झोळी’ सध्या आपली परिस्थिती अशी आहे. आधुनिकतेच्या नावाखाली पूर्वांपार चालत आलेल्या चांगल्या गोष्टी आपण विसरत चाललो आहोत. युज ऑण्ड श्रोफ – वापरा आणि फेका ह्या पाश्चात्य संस्कृतीचा जबरदस्त पगडा आपल्यावर बसत चालला आहे. पण जुने ते सोनं असतं, परमेश्वराने निर्माण केलेल्या प्रत्येक वस्तूचा पुन: उपयोग करता येतो हे माहीत असूनही आपण त्याकडे कानाडोळा करतो.

जिकडे जावे तिकडे प्लॉस्टिकवे डॉगर विलसताहेत!

सर्वत्र खुणा पर्यावरणा विध्वासाच्या दिसताहेत !

दिवसेन् दिवस वाढत चाललेला प्लॉस्टिकचा वापर, कचन्याचे वर्गीकरण न करता जशाच्या तसा तो प्लॉस्टिक पिशव्यांमधून भरून जाता जाता रस्त्यावर फेकणे ‘स्वतः सुसंकृत, सुशिक्षित आहोत’ असे म्हणून मिरवणारे असे अडाण्यासारखे वागतात, करतात, कारण इतर कामाच्या व्यापात त्यांना कचन्याचे वर्गीकरण करायला वेळ मिळत नाही. पण मला सांगा, आपण आपल्या मुलाबाळांचं, घरातल्या माणसांचे संगोपन करतो की नाही? त्यांची काळजी घेतो की नाही? तसे सूरीमातेचं. पर्यावरणबाबाचं आपण संगोपन नको का करायला? ह्याची काळजी नको का घ्यायला? काजू, आंबा, कोकम इ. झाडामुळे हिरवा कंच असणारा, कुळागारांनी रसरसलेला नारळी, पोफर्नच्या चवन्या ढाळणारा, मांगल्यमयी सौंदर्याची खाण असलेला, सुखसमृद्धीची वरदहूत लाभलेला आपला गोवा, पण डोळे असून आंघळे झालेल्या आपल्याला हे सर्व दिसतच नाही. आपल्या कर्मानी आपणच पायावर थोंडा टाकून घेत आहोत.

रोज नवीन खेरेदी ‘आपल्याला मिळालं नाही, आता आपली ऐपत तर आपण आपल्या मुलांना ते मागतील ते घ्यायला नको का? त्यांना दिलेच पाहिजे’, असा आपला प्रामाणिक विचार असतो. पण मैत्रिणीनो, आपण आणि आपल्या जबाबदार्या हातात हात घालून चालत असतात. संसार थाटला, मुलांना जन्म दिला म्हणजे मुलांची जबाबदारी, संसाराची जबाबदारी पेलणे, घर, नातेवाईक संभाळणे, संसाराला हातभार लावण्यासाठी अर्थाजिन करणे इ. संसाराचे रथचक्र समर्थपणे पेलेण्यासाठी ह्या गोष्टी कराव्याच लगातात. पण हे सर्व करत असताना पर्यावरणाचा सांभाळ करण्यासाठी पर्यावरणाचा समतोल ढळू न देण्याची जबाबदारीही आपलीच आहे. म्हणतात ना ‘गृहिणी गृहं उच्यते’ घरातील स्त्री शिकली की घरही शिकते.

आपण प्लॉस्टिकच्या पिशव्यांचा सर्रास उपयोग करतो. आम्हा गोमंतकीयांना बाजारात जाताना कापडी पिशव्या नेण्याची लाज वाटते. मग घरात सांचलेल्या प्लॉस्टिकच्या पिशव्या जाळण्यात येतात. ते आरोग्याच्या दृढीने अतिशय घातक असते. सलफर-डाय-ऑक्साइड सारखे घातक वायू त्यामुळे हवेत पसरतात. त्यामुळे कॅन्सरसारखे दुर्घर रोग होण्याची शक्यता असते.

काही साध्या-साध्या गोष्टी लक्षात घेतल्या तर आपण आपल्या प्रियजनांना कॅन्सरपासून दूर ठेवू शकतो! आपल्या माणसांना कॅन्सर बळावा असे कोणताच वाटत नाही कारण आपण त्यांच्यावर निरिशय प्रेम करत असतो. हेच प्रेम आपण सर्वांनी पर्यावरणावर केले, हीच तलमल पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी बाळगली तर किंती तरी गोष्टी साध्य होतील. त्यासाठी प्रत्येक खीने पुढाकार घेतला पाहिजे. त्यासाठी काय करायचे? कचन्याचे वर्गीकरण कसे करायचे? याबाबत मार्गदर्शन पुढे केले जाईलच. तत्पर्वी ही अत्यंत उपयुक्त व आवश्यक अशी माहिती.

भारतातला प्लॉस्टिकचा उद्योग हा सगळ्यात मोठ्या प्रमाणात वाढलेला उद्योग! स्टील व अल्युमिनिअम निर्मित हे दोन्ही उद्योग एकत्र केले तर त्याच्यापेक्षा किंती तरी पटीने अधिक प्लॉस्टिकचा उद्योग मारुतीच्या शेपटीप्रमाणे वाढू लागला. प्लॉस्टिकचा सध्याचा वापर वर्षाला सुमारे पन्नास लाख टन आहे. प्लॉस्टिक तयार करायला नॅचरल गॅस, कोलसा, पेट्रोलियम हे तर लागतांच शिवाय प्लॉस्टिक तयार होत असताना हवेत खूप विषारी वायू पसरतात ज्यामुळे निसर्गाचक्रामध्ये

मोळचा प्रमाणात बदल होत आहे. अवेळी पाऊस पडणे, कडाक्याची थंडी, उफाळून आलेली गर्मी ह्या सगळ्याचा आरोग्यावर परिणाम होतोय.

गाडी एक किलोमीटर जाण्यासाठी जेवढे पेट्रोल लागते तेवढे पेट्रोल प्लॉस्टिकच्या आठ पिशव्या तयार करायला लागते. पेट्रोलची दरवाढ झाली की मोळचा प्रमाणात ओरढ होते, पण ल्हॉस्टिकच्या पिशव्या रस्त्यावर बिनदिकित फेकून देताना आपण जरा सुद्धा विचार करत नाही. जगातले चार टक्के पेट्रोल प्लॉस्टिकच्या पिशव्या तयार करण्यासाठी वापरले जाते.

प्लॉस्टिक जमिनीवर टाकलं तर ते कुजत नाही, तर वर्षानुवर्षे ते तसेच राहते किंवा त्यातून 'लिचेट' हा द्रव पदार्थ बाहेर पडतो ज्यामुळे जमिनीतील पाणी पूर्णपणे दूषित होते. शिवाय जमिनीवर पडलेला पालापाचोळा कुजन सेंट्रिय खत तयार होण्याच्या नैसर्गिक प्रक्रियेला खीळ बसते. त्याच्यप्रमाणे हे प्लॉस्टिक समुद्रापर्यंत पोचले तर लक्षावधी मासे व इतर जलचर प्राणी ते खाऊन पोट फुगून मत्स्यांमुळे पडतात. अशा पाणी दूषित झालेल्या नदीतील, समुद्रातील मासे आपल्या खाण्यात आले तर आपल्या आरोग्यावरही त्याचा घातक परिणाम होऊ शकतो. समुद्र पक्ष्यांवरही ह्याचा अनिष्ट परिणाम होत आहे. भारतामध्ये आठवड्याला एक हजार गाई प्लास्टिक खाण्यात आल्याने मरतात असे निरीक्षणावरून सिद्ध झाले आहे.

आपल्या देशात आपण शीतपेयांचा (softdrinks) चा वापर फार मोठ्या प्रमाणात करत आहोत. ह्या रिकाम्या बाटल्यांची विल्हेवाट व्यवस्थित लावली नाही तर त्याचे खुप गार्ड परिणाम होतील. ह्या रिकाम्या बाटल्या एकत्रित करून त्यावर विशिष्ट प्रक्रिया करून त्याचा पुर्ववापर करता येतो. त्यापासून स्टूले, तांबे, कळशया इ. वस्तू बनवता येतात. पॅट (शिंगी) बाटल्यांचा पुर्ववापर करून खेळणी, कार्पेंट्स बनवता येतात. ६ पॅटच्या बाटल्या वापरून एक टीशर्ट बनवता येतो. तर १ १/२ लिंटरच्या ६ बाटल्यांपासून एक कार्पेट बनू शकतो. गोव्यात साधारणपणे वर्षातील ७०००टन बाटल्यांचा वापर केला जातो. ह्या वापरेल्या बाटल्यांची व्यवस्थित विल्हेवाट लावण्याची जबाबदारी प्रत्येक नागरीकांची आहे. अशा रिकाम्या बाटल्या एकत्रित करून त्यावर प्रक्रिया करून पुर्ववापर करण्यासाठी योजना बनवता येतो. मध्यांतरी गोव्यात असा सुत्यु प्रथत्वही करण्यात आला होता.

आपण गाईला पूज्य, पवित्र मानतो. तेहीस कोटी देव तिच्यात वास करतात म्हणून देवाप्रमाणे आपण तिची पूजा करतो. लहान मुलांच्या बाबतीत तर गाईचे दृश्य अतिशय पौष्टिक आहे. गाईच्या शेणाला गोमय म्हणतात. त्यामध्ये अॅटिसेप्टिक, अॅटिरिडओॅक्टिव व अॅटिर्थर्मल गुण आहेत. शेणामुळे किरणोत्सारापासून रक्षण होते. म्हणूनच पूर्वीच्या काळी घरं, चुलीं, भिंती, जमिनी शेणाने सापरवत असत. तसेच शेणापासून तयार केलेल्या गोवन्या जाळ्यामुळे हवेतील विषाणूचा नश होतो व पर्यावरण शुद्ध होण्यास मदत होते. म्हणूनच धार्मिक विर्धनमध्ये गोवन्यांचा वापर केला जातो. गोवन्यांच्या ज्वलनाने तापमान नियंत्रित राखण्यास मदत होते. गोवन्यांवर अन्न शिजलत्यास अज्ञातील पोषक द्रव्ये नष न होता शरीराला पोषक असे अन्न तयार होते. अशा रीतीने सगळ्या प्रकारे आपल्या उपयोगी पडणाऱ्या गाईना आज काय खावं लागत आहे? तर आपण जिकडे तिकडे फेकलेले प्लॉस्टिक डॉ. ल्युक गॅम्बल पर्यटनासाठी विदेशातून भारतात आले असताना बॅगलूर शहरामध्ये फिरताना असह्य वेदानंती तळमळण्याच्या, ओरडणाऱ्या गाईला त्यांनी पाहिले. त्यांनी तिचे ऑपरेशन करून तिच्या पोटातून १४ किलो प्लॉस्टिक काढले. ही हकीकत ऐकून, वाचून अंगावर काटा उभा राहिला की नाही? तेब्बा प्रत्येकाने प्लॉस्टिकची पिशवी वापरताना, बिनदिकित रस्त्यावर फेकताना ह्याचा विचार करावा.

पर्यावरणाच्या रक्षणासाठी गाय जशी उपयुक्त आहे तसाच नारळाची झाडंही उपयुक्त आहेत. नारळाच्या बुंध्यापासून शेंड्यापर्यंत प्रत्येक भाग महत्वाचा आहे. म्हणूनच ह्या झाडाला 'कल्पवृक्ष' म्हणतात. नारळाच्या झाडाच्या प्रत्येक भागाचा आपल्याला उपयोग होतो. शहाळ्याचं पाणी तर आरोग्यदृष्ट्याचा अत्यंत हितकारक. बाटल्यांमधील शीतपेय पिण्यापेक्षा शहाळ्याचं पाणी अत्यंत उत्कृष्ट. घरागणिक एक माड लावला तर ओल्या कचन्याची चिंता करायला नको. कुंड्यामध्ये झाडं लावताना नारळाच्या शेंड्या-काथा आत घालाव त्यामुळे माती ओलसर राहते व झाडं लगेच लागतात. नारळाची सोडणं कुंडीच्या वरती झाडाच्या बाजून लावावीत म्हणजे कुंडीतून माती बाहेर पडत नाही. झाडांना जास्त पाणीही लागत नाही. बाजारात मिळणारी महागडी पॅड्स, स्क्रबर भांडी घासण्यासाठी वापरण्यापेक्षा आपल्या आधीच्या पिढ्यांतील स्थिरा वापरत त्याप्रमाणे नारळाच्या काढ्याचा उपयोग भांडी घासण्यासाठी नकीच करता येईल. त्यामुळे आर्थिक बचतही होईल.

मैत्रीनो, एका रविवारी घरातल्या मंडळीची बैठक घ्या. तुम्ही कशारीतीने कचन्याचे व्यवस्थापन करणार आहात ते सांगा. तुमच्या घरातील टाकाऊ वस्तूंचे योग्यरीतीने वार्गिकरण करा. त्यासाठी तुमच्या घरात असलेल्या धान्याच्या रिकाम्या पोत्यांचा तुम्ही वापर करू शकाल. त्यावर वेगवेगळी लेबले लावा. ह्या टाकाऊ वस्तूंचा पुनर्वापर करता येतो. एकत्र केलेल्या ह्या वस्तू भांगरवाल्यांना, रहीमाल घेण्याच्यांना दिल्या तर त्यातून तुम्हाला चार पैसेही मिळतील. सोबत दिलेल्या तक्त्याप्रमाणे तुम्ही टाकाऊ वस्तूंचे वार्गिकरण करू शकता.

क्र.	प्रकार	टाकाऊ सामान
१.	मेटल	अँल्युमिनियम, पेयाचे टिन डबे, सेल्स, इ.
२.	काच	शीतपेयाच्या बाटल्या, सॉस बाटल्या, बल्ब इ.
३.	प्लॉस्टिक	वेगवेगळ्या प्लॉस्टिक बाटल्या, दूळाच्या पिशव्या इतर प्लॉस्टिक पिशव्या, खेळणी इ.
४.	कागद	वर्तमानपत्राची रद्दी, खोकी, मिठाईचे डबे, कार्डबोर्ड, मुलांच्या वह्या इ.
५.	कॉम्प्युटर सामान	पी.सी., प्रिन्टर, सी.पी.ओ, डी.एच.डी.डी, सी.डी. इ.

चिप्स पाकिटे, चॉकलेट, बिस्किट कबर्हे, सी.एफ.एल, बल्बस, जुन्या चपला, थर्माकोल याचा परत उपयोग होत नाही.

आपल्या घरात तेलाच्या पिशव्या, विविध साबानाच्या पावरदरच्या पिशव्या इ. रंगिवेरंगी प्लॉस्टिक पिशव्यांमधील सामान डब्यांमध्ये भरल्यावर पिशव्या स्वच्छ धुऱ्युन पोत्यात भरावा. ह्या पिशव्या कापताना बारीक तुकडे खाली पडणार नाहीत ह्याची काळजी घ्यावी. अशा पिशव्या पोत्यात भरताना त्या धुऱ्युन, वाळवून, युंडाळून दोन्यांने बांधून ठेवावे. हा दोरा विकत न आणता सामानाच्या व इतर पुढक्यांना बांधलेला दोरा युंडाळून ठेवून त्याचा उपयोग करावा. विविध सामान बांधून आलेले कागदही नीट व्यवस्थित घडी घालून एकत्रित ठेवावेत. भाजी बांधून टेण्यासाठी शक्यतो कागदाचा वापर ताळावा. त्यासाठी प्रत्येकाने कापडी पिशवीचा वापर करावा. सामान आणताना कापडी पिशव्यांचा उपयोग करावा. कागद खूप महाग झाला आहे. शिवाय त्यासाठी झाडं कापली जातात. त्यामुळे पर्यावरणाचा समतोल बिघडत चालता आहे. कोणत्याही प्रकारचा कागद पुनर्वापरासाठी उपयोगी ठरतो. म्हणून कागद न जाळता रहीवाल्याला द्यावा. मदकई इंडस्ट्रीजमध्ये 'रमा इंडस्ट्री' मध्ये कोणत्याही प्रकारचा कागद विकत घेतात. फक्त आपण त्यासाठी वेळ काढला पाहिजे.

प्रत्येक गावात असलेली महिला मंडळे तसेच सेल्फ ग्रुप्स जबाबदारी घेऊन हे काम करू शकतात. किंवा गावातील युवावर्ग आपल्या क्लबतरफे ही जबाबदारी उचलू शकतो. जास्त प्रमाणात कागद एकत्र झाला तर वरील इंडस्ट्रीचे लोक स्वतः गाडी पाठवून एकत्रित कागद घेऊन जातात. तीच गोष्ट प्लॉस्टिकची. त्याचे छोटे छोटे तुकडे करून परत वापर करण्यास मुर्बईला पाठवण्यात येतो.

प्रत्येकाच्या घरात सकाळ-संध्याकाळ चहा केला जातोच तो धुऱ्युन एका डब्यात साठवून ठेवावा. चार/आठ दिवसांना गुलाबाच्या व इतर फुलझाडांना ही पावडर घालावी. झाडं तरतरीहोऊन फुलांनी बहरतील. शिवाय वेगळं खत घालायची जरूरीही भासणार नाही.

दुधाच्या पिशव्या कापताना मुख्या खबरदारी घ्यावी. थोडा भाग वर सोडून पिशव्या कापाव्यात. तुकडे खाली पदू देऊन येचे. ह्या पिशव्या धुऱ्युन उलट्या करून टाईल्सला चिकटून लावाव्या. गोवा डेअरीच्या स्वच्छ धुतलेल्या १०० पिशव्यांचा एक गट्ठा दिला तर $\frac{1}{2}$ लिटरची पिशवी फ्री मिळते. दुधाच्या पिशव्या इकडे तिकडे टाकल्या जाऊ नयेत म्हणून गोवा डेअरीने ही योजना अंमलात आणली आहे. त्याप्रमाणे वागून त्याच्या विधायक कार्याला आपण नक्कीच हातभार लावू शकतो.

गावागावात स्वसाहाय्य मंडळे (**self help group**) आहेत. दर महिन्याला तुम्ही एकत्रित येतो. तेहा एक ठाराविक जागा ठरवून प्रत्येक घरातील वरील तक्त्याप्रमाणे वर्गीकरण केलेल्या टाकाऊ वस्तूंची पोती एकत्रित करून त्याची योग्य रीतीने विल्हेवाट लावली तर त्याचे, पैसेही मिळतील व तुमचं गावही कचरामुक्त होऊन स्वच्छ व सुंदर बनेल. अशा रीतीने सुक्या कचन्याची विल्हेवाट लावण्यासाठी योग्य पावलं उचलता येतील.

अशाच प्रकारे ओल्या कचन्याचीही विल्हेवाट योग्य रीतीने लावता येते. ओल्या कचन्याची समस्या तशी फार मोठी नाही. आपण व्यवस्थित लक्षात घेतलं तर आपलाच किती तरी फायदा होईल. राहिलेलं अन्न आपण कुत्री, कावळे, पक्षी,

मांजरी यांना घालू शकतो. ज्यांना आजूबाजूस थोडी जागा आहे त्यांनी आपल्या घराच्या आवारातच २ मीटर खोलीचा खणावा. त्यात खाली उसाची चिपाडं टाकावी. त्यावर पिठाच्या गिरणीतून उडाऱे टाकाऊ पीठ आणून ते पसरावे. दररोजचा ओला कचरा-भाजीची देठं, फळांच्या साली, अंड्यांची टरफलं इ. सगळं या खडक्यात टाकावे. मधून मधून माती टाकावी. अशा रीतीने छान सेंद्रिय खत तयार होईल. ते आवारातील फुलझाडांना घालावे. म्हणजे आपली बाग मस्त बहरेल. ज्यांना असं करण शक्य नसेल व आजूबाजूस थोडी जागा उपलब्ध असेल तर त्यांना ह्या ओल्या कचन्याचा उपयोग स्वयंपाकाचा गॅस तयार करण्यासाठी करावा. स्थ्या गॅस महागला तर आहेच शिवाय मिळणेही कठीण आहे. नवीन तंत्रज्ञानाचा वापर करून चाकाच्या गाडीला किट केलेली आपल्या छोटाशा जागेत मावेल अशी घोरीशी टाकी आता उपलब्ध आहे. त्यात उरलेलं अन्न, भाजीची देठय, पानं, पालापाचोळा, उपलब्ध झाल्यास शेण घालावे त्याच मिळ्रण झाल्यावर आपल्याला गॅस मिळू शकतो जो ४/५ माणसांच्या कुटुंबाला दिवसर पुरु शकतो, शिवाय स्फोट होण्याचीही भीती नाही.

गोव्यात मंदिरे मोठ्या प्रमाणात आहेत. स्वच्छ, सुंदर मंदिर व त्या समोरील प्रशस्त, स्वच्छ प्रांगण पाहून भाविक भरावून गेला नाही तरच नवल. पूर्वी हे प्रांगण छान शेणाने सारखलेलं असायच, आता हल्लूळू बदल होत शेणाच्या जमिनीवर पेवर्हर्स आरे. देवस्थानाची देखभाल करण्यासाठी व्यवस्थापक मंहळ असां. त्यांनी मरिराच्या सभोवती फुलबाग करावी. देवाच्या /देवीच्या दर्शनासाठी येणारी भक्तमंडळी अर्पण करण्यासाठी भप्पूरु फुल आणतात. त्या फुलांपासून तयार होणाऱ्या निर्मल्याचे खेतात रुपांतर होईल अशी व्यवस्था करून त्याचा उपयोग भोवतालच्या फुलझाडांना घालण्यास केल्यास मंदिराच्या सौंदर्यात भरच पडेल. मंदिराच्या आवारात शक्य असल्यास थोडा भाजीपाला लावावा. त्या भाजीपालाच्या उपयोग मंदिराच्या अन्नछात्रात करता येईल.

देवस्थानची एक छोटीशी गोशाळा असेल तर अभिषेक व झर वापरासाठी गाईचं दूध उपलब्ध होईल. त्याद्वारे मिळणाऱ्या शेणापासून गोबर गॅस तयार करता येईल. तसेच भाजीपाल्यासाठी खत मिळू शकले. शिवाय गोबर गॅसचा उपयोग देवस्थानाच्या खानावळीसाठी होऊ शकले. देवस्थानाने उपलब्ध असलेल्या जागेत समीधा, पंगी, दुर्वा, तुळशी, बेल इ.ची. लागवड करावी.

अशा कितीतीरी गोटी करता येतील. ‘केल्याने होत आहे रे आधी केलेच पाहिजे. रि सायकलिंगच्या प्रक्रियाने कचन्याची योग्य विल्हेवाट लावता येईल. आपल्या घरातील कचरा बाहेर कुठेतरी फेकून दुर्घांधी व रोगाई पसरवण्यास आपण जबाबदार होण्यापेक्षा आपल्या घरातील कचन्याचे आपणच योग्य व्यवस्थापन केले पाहिजे, असे धोरण प्रत्येकाने स्वीकारल्यास परमेश्वराने सदळ हस्ते बहाल केलेलं हे निसर्गांचं देणं आपल्याला पुढच्या पिढीकडे सुरुद करणे शक्य होईल. ‘अनंत हस्ते कमलावराने देता किंती घेशिल दो करानी! ’ अशी सुजलां सुफलां भरतभू पाहून पुढील पिढी नक्कीच आपल्याला दुवा दर्देल!

नूतन सभासदांचे हार्दिक स्वागत !!!

१) सोनिक वेलिंगकर	वेलिंग, म्हार्दोळ, फोंडा
२) प्रज्ञा वेलिंगकर	वेलिंग, म्हार्दोळ, फोंडा
३) शामल राजेंद्र बांडेकर	वेलवाडा, पैंगीण, काणकोण
४) यशवंत रोहिदास नाईक	जुवे, तिसवाडी
५) सुरेश शंकर नाईक	कैलासनगर, अस्सोडा, बार्देश

करोना से क्या डरना ?

डॉ. महेश वेलेंकर

(BAMS, MD, PhD)

State Program Manager (NAM) - DHS/
State Licensing Authority (Ayurveda) - DFDA.

जगभर कोरोनाचे संक्रमण सुरु झाल्यापासून अनेक रूगण व नातेवाईकांचे फोन यायचे व कोरोनावर सतत चर्चा व्हायची. त्यातल्यात्यात मी कोविड ड्युटीवर असल्याची माहीत असल्यामुळे उपदेश द्यायला जास्तच फोन यायचे. त्यातच कुणी तरी मला विचारले, “डॉक्टर साहेब कोविड आणि करोना हा एक?” मी म्हटलं, “फार चांगला प्रश्न आहे”. सहजी सामान्य माणसाला कोविड आणि करोना या मधला फरक कळत नाही. जशी ताक, दही अशा अनेक पदार्थांची निर्मिती दुधाशिवाय होऊ शकत नाही तशी कोविड (Covid) ही व्याधी करोना (Corona) शिवाय उत्पन्न होत नाही. उदाहरणार्थ HIV आणि AIDS. जसा AIDS हा व्याधी समूह (Aquired Immune deficiency syndrome) असून HIV (Human Immun deficiency virus) ह्या विषाणू पासून उत्पन्न होतो. HIV हा विषाणू आपल्या शरीरात विकार उत्पन्न न करता गाहू शकतो पण जर आपली रोग प्रतिकार शक्ती जर कमी झाली तर आपले शरीर AIDS ह्या व्याधीने ग्रासित होऊ लागते व अशा रोग्यांना आपण AIDSचा रोगी म्हणू लागतो. तसेच कोविड (Covid) आणि करोना (Corona) संदर्भात आहे. Corona is cause and covid is effect.

त्याचा लगेच दुसरा प्रश्न, “मग हे '19' काय आहे.” कोविड हा संसर्गजन्य (एका पासून दुसऱ्याला होणारा) रोग आहे व त्याला कारणीभूत असलेला करोना हा नविन विषाणू डिसेंबर २०१९ मध्ये चीनच्या बुहानमध्ये पहिल्यांदा सापडला व ह्या संसर्गजन्य रोगाचे रूगण भरभर जगभर पसरले म्हणून त्याला Covid-19 हे नाव पडले.

त्याचा पुढचा प्रश्न ऐकण्याआधीच मी त्याची ह्या व्याधीबद्दल अन्य माहिती सांगायला सुरवात केली.

माझां उत्तर संपते न संपते तोवर त्याचा पुढचा प्रश्न टपकला. “मग मला सांगा महामारी व साथीचा रोग या मधला फरक काय आहे.” मी त्याला सरळ सरळ इंग्रजीतून उत्तर द्यायला सुरु केले. म्हणजे मला माझा फोन ठेवता येईल.

An epidemic (साथीचा रोग) is an outbreak of disease that spread quickly and affect many individuals at the same time.

A pandemic (महामारी) is a kind of epidemic, one which has spread across a wider geographic range than an epidemic and which has affected a significant portion of the population.

हे ऐकल्यावर तो लगेच म्हणला, डॉक्टर साहेब फक्त एवढंच सांगा की, ह्या महामारीपासून मी स्वतःचा बचाव कसा करू? हा प्रश्न ऐकताच माझे डोळे वटारले. एका दाढात त्यांनी अनेक प्रश्न मला विचारले याचा भास झाला व शांत चित्त होऊन त्याला सांगू लागलो.

तो कसा पसरतो :

Covid-19 होण्यास कारणीभूत असलेल्या व्हायरसचे संक्रमण मुख्यत: एखादी संक्रमित व्यक्ती खोकल्यास, शिकल्यास, बाहेर पडणाऱ्या सुक्ष्म द्रवबिंदूद्वारे किंवा त्या व्यक्तीच्या श्वासोश्वासाद्वारे होते. हे थेंब जड असल्याने ते हवेत जास्त वेळ न राहता लगेच जमीनीवर किंवा पृष्ठभागांवर पडतात. आपण जर कोरोना संसर्गात झालेल्या एखाद्या व्यक्तीच्या जवळ गेल्यास श्वासोश्वासाद्वारे किंवा व्हायरस असलेल्या दुषित पृष्ठभागाला (उदा. कपडे, टेबल, खुर्ची, द्रवज्याची कडी इत्यादी) - Fomite स्पर्श करून आपले डोळे, नाक, किंवा तोंडाला स्पर्श केल्यास आपल्याला संसर्ग होऊ शकतो.

लक्षणे :-

करोना हा विषाणू वेगवेगळ्या लोकांना त्यांच्या शरीरात असलेल्या रोग प्रतिकार शक्तीनुसार वेगवेगळी लक्षणे उत्पन्न करू शकतो. काही रुण हे Asymptomatic असतात तर काही रुणांना सौम्य, मध्यम किंवा तीव्र अशा प्रकारची लक्षणे असू शकतात. जर एखादा व्यक्ती डायबिटीज, किंडनी फेल्युयर, हार्टिडीसीज (Comorbid) असेल तर त्याला ही व्याधी जास्त मारक ठरू शकते.

एखाद्या व्यक्तीस लागण झाल्यास त्या व्यक्तीमध्ये लक्षणे दिसून येण्यासाठी सरासरी ५-६ दिवस लागतात, असे असले तरी यास सुमारे १४ दिवस देखील लागू शकतात.

सामान्य लक्षणे

ताप, कोरडा खोकला, थकवा, ठणका व वेदना होणे, घसा खवखवणे, जूलाब होणे डोळे लाल होणे, डोकेदुखी, चूल किंवा गंध न येणे, त्वचेवर पुरळ येणे किंवा हाताच्या बोटावर किंवा पायांच्या बोटावर डाग येणे.

गंभीर लक्षणे

श्वास घेण्यास त्रास होणे किंवा श्वास लागणे छातिस दुखणे किंवा दबाव येणे, बोलता न येणे किंवा हालचाल करता न येणे.

साध्यातरी या व्याधिसाठी कोणतेही ठोस औषध किंवा लस उपलब्ध नाही तोवर प्रतिबंध हा एकमेव उपाय आपल्याला ह्या संसर्गापासून रोखू शकतो.

प्रतिबंध आयू:

- * घरातून बाहेर पडताना 'मास्क' वापरणे.
- * दुसऱ्या व्यक्तीपासून सुरक्षित म्हणजे कमीतकमी २ मीटरचे अंतर ठेवणे.
- * आपले हात वारंवार साबणाने स्वच्छा धुणे.

- * Alcohol (75% above) आधारित हॅंड सेनीटायझरने रब करणे.
- * खोकला किंवा शिंक येणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीपासून सुरक्षित अंतर ठेवणे.
- * आपल्या डोळ्यांना, नाकाला किंवा तोडाला वारंवार स्पर्श करू नका.
- * आपण खोकल्यास किंवा शिंकत असल्यास आपले नाक आणि तोंड आपल्या दुमडलेल्या कापडाने किंवा टिश्यूने झाकून टाकणे.
- * शक्यतो गर्दीमध्ये जाणे टाळणे.

उपाय

- * दिवसभर कोमट पाणी पिणे.
- * दिवसातून किमान ३० मिनीटे व्यायाम करावा, प्राणायाम, योगासनवर भर द्यावा. ध्यान पण करावे.
- * आयुष मंत्रालय भारत सरकारने, सुचवलेल्या सल्ल्युनुसार रोजच्या स्वयंपाकात हळद, जिरे, धणे आणि लसूण यांचा वापर करावा.
- * रोज प्रतिकार शक्ती वाढवण्यासाठी चवनप्राश किंवा तत्सन् औषधांचे सेवन वैद्यांच्या सल्ल्यानुसार करावे.
- * दिवसातून एकदातरी वनौषधी युक्त चहा घ्यावा. तुळस, दालचिनी, काळी मीरी, सुंठ घालून केलेला काढा घ्यावा. गरजेनुसार गुळ टाकले तरी चालेल.
- * गोल्डन मील्क - १५०मि.ली गरम दूधात अर्धा चमचा हळद पावडर घालून दिवसातून एकदा किंवा दोनदा प्यावे.
- * घरातून बाहेर पडताना जमल्यास नारळाचे तेल किंवा तिळाच्या तेलात बोट बुडवून दोन्ही नाकपुऱ्यात लावणे.

अशा प्रकारची सविस्तर माहिती ऐकून त्याला समाधान वाटले. याची मला खात्री झाल्यावर मी त्याला म्हणालो आपली लढाई ही रोगाशी आहे रोगाशी नाही, तेव्हा आरोग्य कर्मचारी, सफाई कर्मचारी पोलिस यांना मदत करा व स्वःताला व आपल्या परिवाराला करोना पासून दूर ठेवा हे ऐकल्यावर तोच मला म्हणाला अब करोनासे क्या डरना.

सूचना : आपले विचार किंवा लेख प्रसिद्ध करण्यास इच्छुक असलेल्या बांधवांनी आपले विचार किंवा लेख कृपया प्रत्यक्षरित्या किंवा
ई-मेलद्वारे कार्यालयात पाठवावेत.

www.gomantakmarathasamajgoa.com
E-mail: gomantakmarathasamajgoa@gmail.com

नटसप्राट ‘मास्टर दत्ताराम बापू’

श्री. सुरेंद्र वळवईकर

Mob.: 9423882203

गोमंतक भूमी ही नाट्यवेड्या कलाकारांचं माहेर घर समजलं जातं. नाट्य वेड हे या मातीचा अंगभूत छंदच आहे असं म्हणायला हरकत नाही.

मराठी रंगभूमीच्या प्रवासात अनेक गोमंतकीय कलाकारांचा हातभार लाभलेला आहे. यातील कित्येकांनी आपली नाममुद्रा या इतिहासावर उमटविलेली आहे. गोमंतकातील अंत्रूज महालातील गोमंतक मराठा समाजाने असे कितीतरी कलाकार गोव्याला दिले. ते मग गायक, वादक किंवा नाट्य असो.

फोड्यापासून १२ कि.मी. अंतरावर मांडवी नदीच्या तीरावर निसर्गरम्य अशा वळवई गावात मास्टर दत्ताराम यांचा जन्म १० जून १९१३ रोजी जाला.

वळवई गाव तसा कष्टकरी समाजाचा. पावसाळ्यात या गावातील पुरुषमंडळी घरीच असत. त्यामुळे गावातील श्री गजांतलक्ष्मीच्या देवळात भजन कीर्तन चालू असायचे. त्याचप्रमाणे गावात वेगवेगळ्या उत्सवांना नाटक व्हायची. त्या नाटकांच्या तालमी पावसाळ्यात सुरु असायच्या.

मास्टर दत्ताराम आणि मास्टर गंगाराम यांचं घर समोरासमोर आणि त्यांचे शेजारी श्री. सखाराम तारी यांनी गावातील इतर मित्र-मंडळीना बोलावून ‘ललितप्रभा नाट्यमंडळ’, वळवई या संस्थेची स्थापना केली. यांच्याच घरात नाटकाच्या तालमी व्हायच्या.

नाटकात छोट्या भूमिका असल्या की त्या मा. दत्ताराम आणि मा. गंगाराम यांच्या वाट्याला यायच्या. मा. दत्ताराम यांनी चौथीपर्यंतचं शिक्षण वळवईत घेतलं. ‘ललित प्रभा’ नाट्य मंडळीनी काढलेल्या ‘कुंजविहारी’ या नाटकात वयाच्या आठव्या वर्षी पेंद्याची भूमिका करून मा. दत्तारामांनी रंगभूमीवर पहिलं पाऊल टाकलं. ललितप्रभा नाट्यमंडळी ही व्यवसायिक नाटकं करायची, त्यामुळे नाटकासाठी त्यांना गावागावात फिरावं लागायचं.

मास्टर दत्तारामांना सगळे बापू म्हणायचे. बापूनी वळवई सोडली व थेट मुंबई गाठली. मुंबईतील वेगवेगळ्या नाटक कंपनीशी बापूंचा संबंध आला. या कंपन्या उन्हाळ्यात हिवाळ्यात महाराष्ट्रातील विविध भागात नाटके करत आणि पावसाळ्यात कंपनीची इतर कामे करत, नव्या नाटकाच्या तालमी, नव्या नाटकाचे पडदे रंगवणे, संगीताचे वर्ग घेणे. वैगरे, बापू उत्तम चित्रकार होते. कंपनीत त्यांनी ऐतिहासिक नाटकांना लागणारे पडदेही रंगविले. संगीताचे धडे याच कंपनीतून घेतले. ते बन्यापैकी पेटी, तबला वाजवायचे. बापू स्वतःचा मेकप स्वतःच करत थोडक्यात नाटकाला लागणाऱ्या सगळ्या गोष्टी बापूनी या कंपनीतून आत्मसात केल्या.

बापू आता नाटकात स्थिरावले होते. प्रभात संगीत मंडळीत ते काम करायचे बापू निर्व्यसनी होते. उत्तम नट होते. त्यामुळे त्यांचं लग्न जुन्या पद्धतीने मुलगी दाखवून वगैरे एका ब्राह्मण घराण्यातील एका मुलीशी झाला.

१९४२ साली बापूनी लालबागच्या (मुंबई) गणेश गळ्यात एक काळीत एक खोली घेतली. त्या काळी नाटक कंपन्या पूर्ण मोडकळीस आल्या होत्या, पण बापूना डॉ. अ.ना. भालेराव भेटले आणि बापूच्या संसाराला उभारी आली.

बापू सांगतात की, नाटक धंदा म्हणजे अळवावरचे पाणी दिसतं मोती पण धरायला गेले तर हातात पाणी येतं तेव्हा तुम्ही या भरवशाचच्या व्यवसायात पढू नये असच स्वतःच्या पायावर उभ रहाव.

बापूना चार मुलगे व एक मुलगी. बापूनी नाटक कंपनीत काढलेल्या कष्टमुळेच आपल्या मुलांना नाट्यव्यवसायात आणले नाही, बापूचा मुलगा श्री नारायण वळवईकर (नाना) बैकेत नोकरीला होता. ते आपली नोकरी सांभाळून स्पर्धेतील नाटक, आणि महाराष्ट्रातील दौरे करायचे.

१९६२ साली धी गोवा हिंदू असेसिएशनचे 'रायगडाला जाग येते' नाटक आलं! बापूनी या नाटकाचे दिग्दर्शन आणि शिवाजीची भूमिका केली होती. नंतर १ मे १९६४ साली 'मत्स्यगंधा' नाटक आलं. या नाटकाचं दिग्दर्शन आणि भिष्माची भूमिका बापूनी केली. या दोन्ही नाटकांनी बापूना मानसन्मान प्रतिष्ठा त्याचप्रमाणे भरपूर पैसा दिला.

मुंबईपासून काही अंतरावर ठाणे जिल्ह्यात वसईत बापूनी स्वतःचा बंगला विकत घेतला. त्याकाळी वसई हे शांत असे गाव होते. ज्या नाटकांनी आपल्याला मानसन्मान दिला, पैसा दिला आणि आपली रंगभूमीवरील निष्ठा यामुळेच का असेना बापूनी आपल्या बंगल्याला 'अभिनव' असे नाव दिले.

बापूना घरकामाची आवड होती. फावल्या वेळेत बंगल्या समोरील व माणीत जागेत झाडे लावणे, संपूर्ण अंगण ते स्वतः झाडून स्वच्छ करायचे.

आता बापूचे चारही मुलगे बच्यापैकी कमावते झालेले. त्यांनी सगळ्या मुलांची लग्ने केली. बापूच्या चार सूनापैकी तिन मुना या मूळ गोवेकर आहेत. नाटकांप्रमाणेच आपल्या गोव्यावर व आपल्या भाषेवर बापूचे प्रेम होते. कोणीही गोवेकर भेटले की ते त्यांच्याशी कोकणीत बोलत.

१९ सप्टेंबर १९८४ रोजी वसईत आपल्या घरी दीर्घ आजाराने बापूनी या जगाच्या रंगमंचावरून कायमचा निरोप घेतला. १० जून २०१३ साली गोवा सरकारने कला आणि सांस्कृतिक खात्याने डॉ. अजय वैद्य संपादित 'नाट्यवीर' हे २४५ पानांचे सुंदर पुस्तक प्रकाशित केले आहे.

अभिनंदन

श्री. विजय म्हाट्रोळकर

ढवळी फोंडा यांची पी.डब्ल्यूडी.डी. खात्यातून Chief Engineer म्हणून बढती मिळाल्याबदल संस्थेतर्फे त्यांचे अभिनंदन करण्यात येत आहे.

श्री. मनोहर काळे

काणकोण यांची पी.डब्ल्यूडी.डी. खात्यातून Superintendent Engineer म्हणून बढती मिळाल्याबदल संस्थेतर्फे त्यांचे अभिनंदन करण्यात येत आहे.

श्री. संतोष आमोणकर

मार्शल फोंडा यांची शिक्षण खात्याच्या संचालक पदावर नेमणूक झाल्याबदल अभिनंदन करण्यात येत आहे.

कु. वैष्णवी दुर्गेश मांद्रेकर, देऊळवाडा, मांद्रे ही
इयत्ता पाचवी मांद्रे हायस्कुल मांद्रे, नवोदय विद्यालय वाळपई
हिने घेतलेल्या सहावी प्रवेश पात्र परिक्षेमध्ये उत्तीर्ण झाल्याबदल
हार्दिक अभिनंदन...!

सूचना : अभिनंदन माहिती प्रसिद्ध करण्यास इच्छुक
असलेल्या बांधवांनी आपली माहिती कृपया प्रत्यक्षरित्या किंवा ई-मेलद्वारे
कार्यालयात पाठवण्यात यावी.

www.gomantakmarathasamajgoa.com
E-mail: gomantakmarathasamajgoa@gmail.com

सूचना

आपल्या बंधू-भगिनींसाठी घर बसल्या स्वतःची वधु-वर/व्यवसायीकी माहिती
नोंदणी करण्यासाठी गोमंतक मराठा समाजाच्या संकेतस्थळावर भेट द्या.

यशवंतांचे अभियंदन किरीवंत व्हा...!

फोंडा तालुका

कु. समिधा संजीव वरेंकर
(मंगेशी फोंडा)
(वाणिज्य विभाग ९१.२७%)

बार्देश तालुका

कु. अभिजीत महेश मांट्रेकर
(पर्णा-बार्देश)
(विज्ञान विभाग ८६.६७%)

चेडणे तालुका

कु. मृणमयी प्रशांत मांट्रेकर
(मांट्रे-चेडणे)
(विज्ञान विभाग ८३.६७%)

डिचोली तालुका

कु. शाकल्य गजेंद्र कलंगुटकर
(बोर्डे-डिचोली)
(विज्ञान विभाग ८३.६७%)

कु. आचल आनंद नाईक
(मावळिंगे-डिचोली)
(कला विभाग ७२%)

सांगे तालुका

कु. सेजल उदय नाईक
(विचुद्रें, नेत्रावळी, सांगे)
(विज्ञान विभाग ७१.५०%)

कु. रिया रुपेश वर्लेकर
(वेले, नेत्रावळी, सांगे)
(विज्ञान विभाग ६९.६६%)

फोंडा तालुका समिती २०२०-२०२३

फोंडा तालुका समिती पदाधिकारी समवेत केंद्रिय समिती अध्यक्ष श्री. आनंद घ. वाघर्मेंकर
सचिव श्री. मंगेश कुंडईकर व सदस्य श्री लक्ष्मीकांत नाईक व इतर

फोंडा तालुका समिती निवडण्यासाठी दि. २१/६/२०२० रोजी श्रिफ्ट कॉ. सोसायटी सभागृहात
सन् २०-२३साठी खालील समिती निवडण्यात आली आहे.

अध्यक्ष	- श्री. रितेश ज. नार्वेकर	९८२२९०२९६०
उपाध्यक्ष	- श्री. हेमंत वेलिंगकर	९७६७०२०३९६
सचिव	- श्री. सुरेंद्र वलवर्डीकर	९४२३८८२२०३
खजिनदार	- श्री. सिध्देश हळदणकर	९७६७४१०६१७
सहसचिव	- श्री. सतिश हळदणकर	९८२३४९८८२५
सदस्य	- सौ. सुवर्णा कोठंबीकर	७७६९९८०५३८
सदस्य	- सौ. शैला कवळेकर	८३२९०५३२१२
सदस्य	- श्री. प्रशांत आरोसकर	९६८९२६०८८०
सदस्य	- श्री. शिवनाथ नाईक	९८२३४९४२९
सदस्य	- श्री. किशोर नाईक	९७६४२६९८७६
सदस्य	- श्री. रामराव नागेशकर	९९२२७८४८४८
युवा	- कु. लिखिल कवळेकर	९७६४९८८३२५
सल्लागार	- श्री. विजय म्हार्दोळकर	९०४९४६०९०३
	श्री. अविनाथ रामनाथकर	९८५०४७९६४५
	श्री. दिनेश नाईक	९४२३०६९३३४

* पालक *

श्री. मंगेश कुंडईकर

डिचोली तालुका समिती २०२०-२३

डिचोली तालुका समिती समवेत समिती अध्यक्ष, सचिव व सदस्य श्री. जितेंद्र शिरगांवकर

अध्यक्ष	:	श्री. गुरुदास के. नाईक	९८२३५२४५५५
उपाध्यक्ष	:	श्री. संदीप आर. पिळगांवकर	८८०५९३१२३४
सचिव	:	श्री. सागर पी. विर्डीकर	८४११९३८६७९
खजिनदार	:	श्री. मधु एच. नाईक	८३९०१७४२१४
सदस्य	:	श्री. श्रीपाद आर. आमोणकर	९८८१७१२४४०
	:	श्री. उदय आर. नाईक	८००७४८५७९४
	:	श्री. संजय नावेलकर	
	:	श्री. महेश कोठंबीकर	
	:	श्री. साईराज पिळगावकर	७४९१७९४७६५
	:	सौ. अक्षदा ए. नावेलकर	७०२०८७२११९
	:	सौ. उज्ज्वला एस. फार्टेकर	९७६५००१८४६
	:	सौ. उज्ज्वला ए. नार्वेकर	९०१११४५२४७
युवा समिती			
अध्यक्ष	:	श्री. गौरव नाईक	९३६९७३१८६८
सचिव	:	रुपश्री आर. कवळेकर	
खजिनदार	:	मोहिनी व्ही. नाईक	
सदस्य	:	श्री. साईराज एस. पिळगावकर	८४११०२४५९१
	:	श्री. सन्मान एस. पिळगावकर	७४९१७९४७६५
	:	कु. दिव्यश्री आर. कवळेकर	९१६८१०५६६०
	:	श्री. गोविंद पी. नाईक	९३५१७४७३४८
	:	कु. प्रियंका ए. नाईक	९१४५४८९०१२
	:	कु. आचल ए. नाईक	
	:	कु. समता सु. पिळगावकर	
	:	कु. तन्ती नाईक	
सल्लागार	:	श्री. सुनिल आर. पिळगांवकर	८००७१२२५३३
	:	श्री. संदेश नाईक	९७६३३०२९२४

* पालक *

श्री. जितेंद्र शिरगांवकर

सत्तरी तालुका समिती २०२०-२३

सत्तरी तालुका समिती समवेत केंद्रिय समिती अध्यक्ष, सचिव व सदस्य श्री. लक्ष्मीकांत नाईक

अध्यक्ष	:	श्री. अशोक व्ही. नाईक	९०४९५९८९३१
उपाध्यक्ष	:	श्री. अर्जुन आर. नाईक	९४२०९७९९४३
सचिव	:	श्री. जुबेन ए. नाईक	९४०५२९४८००
सहसचिव	:	श्री. सार्विंश नाईक	९५८८४३६६१२
खजिनदार	:	श्री. सतोष नाईक	९२८४३४४१९०
सभासद	:	श्री. प्रकाश व्ही. शेळकर	९४२०१६४७९३
सदस्य	:	श्री. परेश एल. नाईक	७३५०९१४७८
सदस्य	:	श्री. विश्वनाथ नाईक	९५७९९३५९६४
सदस्य	:	श्री. विष्णू नाईक	
सदस्य	:	श्री. अर्जून नाईक	
महिला सदस्य	:	सौ. रेखा एल. नाईक सौ. रविता नाईक	८४५९२१३१६२
युवा सदस्य	:	श्री. दिसेश डी. नाईक	८८३०७५०२२१
सल्लागार	:	श्री. सुहास जी. नाईक	९७६५४४७६१३
	:	श्री. चंदन सी. नाईक	९४२११५६८४२
	:	श्री. महादेव व्ही. नाईक	७७९८६५८९७७

* पालक *

श्री. लक्ष्मीकांत नाईक ९९२३९२२२१२

धारबांदोडा तालुका सूमित्री २०२०-२३
धारबांदोडा तालुका मामित्री २०२०-२३

धारबांदोडा तालुका समिती समवेत केंद्रीय समिती सदस्य
धारबांदोडा तालुका समितीक मध्येज़ डॉ. द्वितीया समिक्षी व इतर

श्री. लक्ष्मीकांत नाईक व अॅड. हर्षा नाईक व इतर

१.	सा. दिव्या दाना दावसाद	अध्यक्ष	११५८०५६६०१	
२.	सौ. श्रीविजयसाहेबभासदेव नाईक	अध्यक्षाध्यक्ष	११५८०५६६०७१५३	
२.	३.	श्री. अनिताोरमहारेष्य वेश्वरी	उपाध्यक्षेटरी	११८८०५७३८२०७
३.	४.	श्री. गंगाशब्दियोगदेवकिंती	सेक्रेटरीहसेक्रेटरी	८३९६३६४६०५८०८
४.	५.	श्री. श्रीरामसुदूरदासाकोडेकर	सहसेक्रेटरीदार	१७६६८८८०७५५१९३
५.	६.	श्री. श्रीदेवशस्त्राकोडेकर्कि	खजिसदस्य	१४२९५५३६५३१३४
६.	७.	श्री. श्रीमद्दशमार्कुण्डा देविदास	सदस्यदस्य	१४२९५५३६५३१३
७.	८.	श्री. श्रुमित्रकृष्णाजेविदासकर	सदस्यादस्य	१८३३४४६६६६६४८२
८.	९.	श्री. प्रकैशाश्वरकृष्णादेविदास	सदस्यदस्य	१४५५३६५५६५४८८
९.	१०.	सौ. संघाकृष्णादिष्ठुरेविदास	सदस्यदस्य	७०३६५५७५६६१२३९
१०.	११.	सौ. श्रीपालविजयादेविदास	सदस्यादस्य	७५०७३६९२३९
११.	१२.	श्री. श्रीमित्रलाल देविदास	सदस्यदस्य	८८०६४६९२०२
१२.	१३.	श्री. श्रीयशानेश्विदासेकर	सदस्यादस्य	८८०६४६९२०१३
१३.	श्री. राजेश सांगोडकर *	सलगारा संस्थिती *	१७६५४७६८१३	

श्री. शुभमवस्तुगमिटीविवासादस्यै ३४११२६१

श्री. शुभम कृष्णा देविंदासालक १९९२६१३

* ओडिशा कहाँ नाईक

काणकोण तालुका समिती

निवड समिती समवेत उपस्थित केंद्रीय समितीचे
अध्यक्ष, सेक्रेटरी व संयुक्त सचिव श्री. सतिश पैंगिणकर

अध्यक्ष	:	श्री. रमाकांत बांदेकर
उपाध्यक्ष	:	श्री. संतोष बांदेकर
सचिव	:	श्री. वसंत देविदास
सहसचिव	:	श्री. कृष्णा देविदास
खजिनदार	:	श्री. हरिशचंद्र खोलकर
सभासद	:	श्री. किशोर काणकोणकर
सदस्य	:	श्री. भारत पैंगिणकर
		श्री. दिलीप पर्वतकर
		श्री. उल्हास नाईक
		श्री. राजु काणकोणकर
महिला सदस्य	:	सौ. विद्या गायक
		सौ. मीना लोलयेकर
युवा सदस्य	:	श्री. स्वप्नील पैंगिणकर

* पालक *

सतिश पैंगिणकर

सांगे तालुका समिती २०२०-२३

सांगे समिती समवेत केंद्रीय अध्यक्ष,
उपाध्यक्ष, सेक्रेटरी, उपसेक्रेटरी, सदस्य

अध्यक्ष	: श्री. गणपत भिकू देविदास	उपाध्यक्ष	: श्री. सुधाकर पेरणी
सेक्रेटरी	: श्री. दयानंद के. नाईक	उपसेक्रेटरी	: श्री. राजेश वेलेंकर
खजिनदार	: श्री. हरिशंद्र सांगेकर	उपखजिनदार	: श्री. उदय पा. नाईक
सल्लागार	: श्री. विवेक नाईक	पालक	: श्री. विनोद जांबावलीकर
कार्याध्यक्ष	: श्री. रणजित नाईक	शैक्षणिक इन.	: श्री. श्रीकांत वेलेंकर
सदस्य	: श्री. सुरेश वेलेंकर	सदस्य	: श्री. परेश उडपीकर
सदस्य	: सौ. तन्वी जांबावलीकर	सदस्य	: सौ. सुवर्णा जांबावलीकर
सदस्य	: श्री. प्रमोद देविदास	सदस्य	: श्री. प्रभाकर नाईक
सदस्य	: श्री. शिवदास देविदास		

महिला समिती

अध्यक्ष	: सौ. दिक्षा दयानंद नाईक	उपाध्यक्ष	: सौ. सुवर्णा परेश जांबावलीकर
सेक्रेटरी	: सौ. तन्वी विनोद जांबावलीकर	उपसेक्रेटरी	: सौ. उर्मिला जांबावलीकर
खजिनदार	: सौ. अ॒ वीता देविदास	उपखजिनदार	: सौ. सुलभा जांबावलीकर
सल्लागार	: सौ. सुवर्णा राधाकृष्ण जांबावलीकर	सदस्य	: सौ. प्रमिला कोरगावकर
सदस्य	: सौ. सुकांती व्यास	सदस्य	: सौ. रत्नमाला जांबावलीकर
सदस्य	: सौ. रंजिता नाईक	सदस्य	: सौ. सरोजनी जांबावलीकर
	: सौ. योजना जांबावलीकर, प्रोग्राम को-ऑर्डिनेटर		

पालक

श्री. विनोद जांबावलीकर

केपे तालुका समिती २०२०-२३

केपे तालुका समिती समवेत अध्यक्ष, सचिव व सदस्य

अध्यक्ष	:	श्री. लक्ष्मीकांत बाळ्यीकर	९७६४५९९००५
उपाध्यक्ष	:	श्री. ज्ञानेश्वर मळकर्णेकर	९५५२२२९४४९
सचिव	:	श्री. मंगेश देविदास	८४०८०३४२६७
सहसचिव	:	श्री. श्रीधर अडणेकर	९४२२५६५९१४
खजिनदार	:	श्री. जगदीश पोतदार	९४२०८१८८२५
सभासद	:	श्री. रमेश देविदास	८२०८०७६९८५
		श्री. गिरीष आवडे	९८२२९८९६९८
		श्री. संतोष बाळ्यीकर	९७६४०९३९९९
		सौ. शितल नाईक	९४२०८१८८०५
		सौ. सुचना फातर्पेकर	९८५०५९९७१०
		सौ. दीया बाळ्यीकर	९२८४८७५६४८
		कु. दीशा बाळ्यीकर	८७६७४३०७०४
		कु. करुणा बाळ्यीकर	९६५७०४४६९५
		श्री. गणेश देविदास	९६०४१०८८९०
		श्री. मनोज पैंगिणकर	९८२२९४९०९८
		श्री. विलास बाळ्यीकर	

*** पालक ***

श्री. सुनिल फातर्पेकर

तिसवाडी तालुका समिती २०२०-२३

तिसवाडी तालुका समिती समवेत केंद्रीय समिती
अध्यक्ष श्री. आनंद वाघुर्मेकर

अध्यक्ष	:	सौ. सुनिता पेडणेकर	७७९६८३७७०१
उपाध्यक्ष	:	श्री. नारायणदास आमोणकर	९९२१४६१२०१
सेक्रेटरी	:	श्री. प्रशांत मार्शलकर	९३७३०३८०५३
खजिनदार	:	सौ. श्रद्धा नाईक	९८८१८८७१८०
सदस्य	:	सौ. नताशा आमोणकर	८८८८९५१३१२
	:	सौ. महेशवरी वळवईकर	८३९०९९०७६७
	:	सौ. प्रशीला कुंकुमेकर	९४२१२४६४३८
	:	सौ. सिमरन काकोडकर	
	:	सौ. दर्शना आमोणकर	
	:	श्री. हंसराज बाणस्तारकर	९९२३५४३०६५
	:	श्री. नरेंद्र आमोणकर	
	:	श्री. सिद्धेश नाईक	
	:	श्री. प्रभेश वळवईकर	
	:	श्री. राजेश नाईक	
सल्लगार	:	श्री. रोहिदास नाईक	९४२२४४५६७३
	:	श्री. भालचंद्र आमोणकर	९९७०५४८९४७

* पालक *

सौ. उत्कर्षा बाणास्तारकर

भावपूर्ण श्रद्धांजली

स्व. डॉ. सुरेश आमोणकर

आपले समाज बांधव डॉ. सुरेश आमोणकर यांच्या अकाळी झालेल्या निधनाबद्दल आम्हाला तित्र दुःख होत आहे. आज पर्यंतच्या त्यांच्या कार्य कर्तृत्वामुळे आपल्या समाजाला मोठी ऊभारी लाभली. त्यांच्या कार्याचा आम्हाला गर्व वाटतो. डॉ. सुरेश आमोणकर यांनी सर्वसामान्य जनतेत आपले वेगळे स्थान निर्माण केले. त्यांनी सामाजिक बांधिलकी जपून आपल्या डॉक्टरी पेशाला न्याय दिला. डॉ. सुरेश आमोणकर यांचा राजकीय प्रवास प्रेरणादायी होता. भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष म्हणून त्यांनी चोख कामगीरी बजावली. स्व. मनोहर पर्सीकर यांच्या सरकारात कार्यक्षम आरोग्यमंत्री म्हणून त्यांनी आपले स्थान निर्माण केले होते. गोव्यासाठी त्यांचे लाभलेले योगदेन संदैव स्मरणात राहील. त्यांच्या आत्म्यास सदगती लाभो, तसेच या कठीन काळात त्यांच्या कुटुंबियांना दुःख पेलण्याची शक्ती ईश्वर देवो हीच प्रार्थणा.

सहवेदना

१. स्व. रत्नाकर लाडको देविदास (शिरगांवकर), रा. म्हापसा यांचे दि. १७/४/२०२० रोजी दुःखद निधन झाले. ते केंद्रिय समिती पदाधिकारी श्री. अभय देविदास यांचे बंधू होत.

२) स्व. सुषमा सुभाष वेलिंगकर, रा. पणजी. यांचे दुःखद निधन झाले. त्या प्रा. सुभाष वेलिंगकर यांच्या पत्नी होत्या.

३) स्व. शांताबाई रमेश आस्कांवकर, रा. खोली-म्हापसा, यांचे दि. ०५/०६/२०२० रोजी दुःखद निधन झाले. त्या ७८ वर्षांच्या होत्या. त्या माजी उपाध्यक्ष श्री. नंदकिशोर वि. शिरगांवकर यांच्या सासूबाई होत्या.

४) स्व. नरेंद्र बा. पार्सेकर, रा. म्हापसा, यांचे दि. १०/४/ २०२० रोजी दुःखद निधन झाले. ते बार्देश तालुका समिती-सचिव श्री. प्रसाद पार्सेकर यांचे वडील होते.

५) स्व. पांडुरंग बाबाजी बाळळीकर, बाळळी वय वर्ष ८२, यांचे २५/४/२०२० रोजी दुःखद निधन झाले.

६) स्व. श्रीकांत पांडुरंग नाईक, गोकुळवाडी साखळी वय वर्षे ६१ यांचे २२/५/२०२० रोजी दुःखद निधन झाले.

७) स्व. अनुसया अनंद शिरोडकर, भांडूप, मुंबई वय वर्ष ८४ यांचे दुःखद निधन झाले.

८) स्व. अनिल कुंकळीकर, रा. फातोर्डा, मडगांव यांचे दुःखद निधन झाले.

वरिल निधन झालेल्या समाज बांधवांच्या आत्म्यास शांती

लाभार्थी अशी इश्वर चरणी प्रार्थना.

तांत्रिक सल्लागार समिती मुदतवाढ

श्री. अविनाश प्रभाकर शिंदे, पर्वरी-गोवा (९८२२०६०३६७)

श्री. अरविंद आमोणकर, माशेल-गोवा (९८२२०९२३२६)

श्री. आनंद वाघुर्मेंकर, वाघुर्में-फोडा (९८२३०३५१५१)

श्री. विवेक नाईक, सावडे (९४२३०५८३८५)

सल्लागार समिती मुदतवाढ

अॅड. मनोज बांदोडकर, बांदोडा, फोडा-गोवा (९८२२०४५३९९)

श्री. मोहनदास लोलयेकर, फातोर्डा, मडगाव-गोवा (९४२२०५९८८८)

श्री. उदय बाळळीकर, आर्लेम, राय-गोवा (९४०३२७०९०३)

श्री. सुभाष साळकर, पर्वरी, बार्देश-गोवा (९८२३६२७२२०)

श्री. अरविंद टी. वाडीकर, तळावली, फोडा-गोवा (९४२१२४४३२३)

श्री. उमेश नाईक, पर्वरी, बार्देश-गोवा (९४२२४४०२९६)

अॅड. वामन पंडीत, म्हापसा-गोवा (९३७२४४८०२२)

गोमंतक मराठा समाज-गोवा

* चिटणीस *

श्री. मंगेश भि. कुंडइकर

मो.: ९८२२१२१८९४

* सं. चिटणीस *

श्री. सतीश अ. पैंगिणकर

मो.: ९४२३१८०५२५

दयानंद रम्ती, रवामी विवेकानंद मार्ग, पणजी-गोवा
४०३००९, द्वारद्वानी - (०८३२) २२२६०९९

Email : gomantakmarathasamajgoa@gmail.com

संपादक

श्री. नितिन वि. कोरगांवकर

मो...: ९४२२४४३५१८

उप-संपादक

श्री. सुनिल एस. फातरेकर

मो.: ९९२१०९६१४८

व्यवस्थापक, मुद्रक व प्रकाशक

श्री. आनंद घ. वाघुर्मेकर

यांनी गोमंतक मराठा समाज-गोवा करिता दयानंद रम्ती
पणजी-गोवा येथे प्रकाशित केले.

चपाई

कॉम्प्युटर ग्राफीक्स

१८ जून मार्ग, पणजी-गोवा.